NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 152 | Łódź, Czwartek, 2 Lipca 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, דאנערשטאג פ' בלק י"ב תמוז תרצ"ו | 14-טער יאהרגאנג

געפאלען נאך א יודישער קרבן
ביים שיצען א יודישע קאלאניע אין א"י
בלוטיגע צוזאמענשטויסען

ירושלים, 1 (יט"א טעל.)
אין פערלויף פון היינטיגען טאג האבען זיך ווייטער איבערגעחזרט די אראבישע טעראריסטישע אנפאלען.

די צאהל יודישע קדושים האט זיך היינט פערגרעסערט מיט נאך איין קרבן פון אראבישען טעראר.

פון א מערדערישער קויל איז געפאלען דער יודישער שאפער יצחק גלעזער, וועלכער איז דער־שאסען געווארען נעבען חדרה בעת ער איז גע־פאהרען מיט אן אויטא אין בעגלייטונג פון א מיליטערישען פאטרול.

יצחק גלעזער איז אלט געווען 33 יאהר, ער האט איבערגעלאזען א פרוי, ער איז געבוירען געווארען אין ארץ־ישראל. דאס איז שוין דער 36־טער יודישער קרבן פון אראבישען טעראר.

ירושלים, 1 (יט"א טעל.)
פון דער קאלאניע חדרה ווערט מיטגעטיילט דער יט"א, אז דער שאפער יצחק גלעזער איז אום געקומען פון אן אראבישער קויל ביים בעשיצען די קאלאניע פון אן אראבישע איבערפאלער.

ירושלים, 1 (יט"א טעל.)
אן אראבישע באנדע האט בעשאסען א מיליטערישע אפטיילונג נעבען עין־על־פאן, דאס מי־ליטער האט דעם אנגריף אפגעשטויסען מיט הילף פון מאשין־געווער, פיל אראבער זענען פער־וואונדעט געווארען, די גענויע צאהל פון די פערוואונדעטע אראבער איז נישט בעקאנט.

אויפן וועג פון דזי שער איז א מיליטערישער פאטרול בעשאסען געווארען דורך אראבער פון א זייט, דאס מיליטער האט צוריקגעשאסען, עט־ליכע אראבער זענען פערוואונדעט געווארען.

די יודישע לאנדווירטשאפטליכע שול נעבען „כדורי" איז היינט בעשאסען געווארען דורך די אראבער.

נעבען צפת איז בעשאסען געווארען א מילי־טערישער פאטראל.

אין חיפה זענען ארעסטירט געווארען 8 אראבער, וועלכע האבען געווארפען א באמבע אויף דער פאליציי־סטאציע. די באמבע האט נישט עקס־פלאדירט.

2 באמבעס זענען געווארפען געווארען אין יבנה, דארט זענען אויך איבערגעשניטען געווא־רען די טעלעפאן־דראטען.

בעוואפענטע אראבישע באנדעס האבען בע־שאסען די קאלאניע קרית ענבים נעבען ירושלים.

ס'איז בעשאסען געווארען א מיליטערישער פאטראל נעבען קבר־רחל.

אין צענטער פון ירושלים איז פערברענט גע־ווארען דורך אן אונטער־ערדיג א גרויס יודיש געשעפט; די היזיקות זענען בעדייטענדע.

ירושלים, 1 יט"א טעל.)
אן אראבער מיט'ן נאמען פאריד־איבן־שייך, איז זעהר שווער פערוואונדעט געווארען ביים פאב־ריצירען באמבעס אין עמק יהושפט. זיין לאגע איז האפנונגסלאז.

ירושלים, 1 יט"א טעל.)
ביי א צוזאמענשטויס פון דער פאליציי מיט אראבישע טעראריסטען נישט ווייט פון ירושלים, איז 1 אראבער פערוואונדעט און א צווייטער א־רעס־טירט געווארען. מ'האט ביי איהם צוגענומען 2 ביקסען.

ירושלים, 1 יט"א טעל.)
פאר'ן איבערשניידען טעלעפאן־דראטען אין'ם דארף קאצקאפ, איז ארויפגעלייגט געווארען קאל־לעקטיווע שטראף.

ירושלים, 1 יט"א טעל.)
פאר'ן אונטערצינדען יודישע תבואה אויף די יודישע פעלדער אין רעננה, איז 1 אראבער פער משפט געווארען אויף 2 יאהר תפיסה.

ירושלים, 1 יט"א טעל.)
כדי אפצושטעלען די שטערונגען אויף דער ראדיא־סטאציע אין רמלה, און בכדי צו דער־מעגליכען איהר אויסצופיהרען נארמאל איהרע פונק־ציעס, איז דערקלעהרט געווארען אויסנאהמס־צושטאנד אויף א שטח פון 500 מעטער אין אלע ריכטונגען.

ירושלים, 1 (יט"א טעל.)
די מיטיאכדיגע לאנדאנער פרעסע ט.ו.ט. ג.י.ג, אז נעבען עפולה זענען פערניכטעט געווארען 15 טויזענד פרוכט־בוימער.

די אראבישע צייטונג „אדיס אאע" איז היינט אפגעשטעלט געווארען אויף א וואך צייט.

רעוויזיעס, ארעסטען, עוואקואציעס, קאלעקטיווע שטראפען א.ד.ג.ל.

ירושלים, 1 (יט"א טעל.)
היינט זענען ארויפגעלייגט געווארען קאלעק־טיווע שטראפען אויף 2 אראבישע דערפער.

8 ארעסטירטע אראבער האבען זיך היינט מודה געווען, אז זיי האבען געשאסען צו א יודישען שומר אין בורעיקא, זיי האבען א־געוויזען אויף דער ביקס מיט וועלכער זיי האבען געשאסען.

פאליציי האט היינט אדורכגעפיהרט רעוויזיעס ביי די 8 ארעסטירטע אראבער, וועלכע האבען געווארפען די באמבע אויף דער פאליציי־אישער סטאציע אין ירושלים, ביי איינעם פון זיי האט מען געפינען פיל אמוניציע.

ירושלים, 1 (יט"א טעל.)
אין קאנצענטראציע־לאגער איז פאראפאנד יו״ו ס'זענען אינטערנירט די אראבישע אנפיהרער פון שטרייק און טעראר־אקציע איז היינט אויסגעבראכען א הונגער־שטרייק.

ירושלים, 1 (יט"א טעל.)
די היינטיגער אפיציעלער קאמוניקאט טיילט מיט: די פאליציי האט היינט עוואקואירט אן אראביש הויז, פון וועלכען מ'האט געשאסען.

שטארקע מיליטערישע אפטיילונגען האבען אדורכגעפיהרט גרויסע רעוויזיעס אין חברון און געזוכט בעהאלטענע טעראריסטען.

גרעסערע מיליטערישע אפטיילונגען האבען רע־ווידירט די גאנצע געגענד ארום בריה ענבים און מוצא. די רעוויזיעס זענען געפיהרט געווארען מיט דער הילף פון פייער־ווערק.

די פאליציי האט ארעסטירט עטליכע אראבער, ביי וועלכע מ'האט געפינען 4 ביקסען, וועלכע קאנפיסקירט געווארען.

ביי דער צושטערונג פון די הייזער אויף דער אלטשטאט אין יפו זענען פון ברהשטענדע קלע־צער פערוואונדעט געווארען 2 ענגלישע און 2 אראבישע פאליציאנטען.

אראבער זענען ארעסטירט געווארען, ביי איינעם פון זיי האט מען געפונען א גאנד־באמבע

אראבער בעטען זיך איבער
פערבעטען די יודישע פליטים צוריק קיין יפו

ירושלים, 1 (יט"א טעל.)
מעהרערע אראבישע סוחרים פון יפו האבען זיך געווענדעט צו די יודישע פליטים, וועלכע געפינען זיך אין תל־אביב, אז זיי זאלען צוריק קומען קיין יפו, וואו די אראבישע סוחרים גאראנ־טירען זיי צו פערדינגען וואוינונגען און קרא־מען און זיי שיצען פון עווענטועלע איבערפאלען.

א טייל אראבישע סוחרים האבען זיך גע־ווענדעט צו יודישע פירמעס אין תל־אביב, ביי וועלכע זיי בעטען קרעדיטען אויף זייערע היפאטע קען פון הייזער און פרדסים.

די דאזיגע ווענדונגען זענען א סימן, אז די אראבישע סוחרים ווילען פערענדיגען דעם שטרייק.

ירושלים, 1 (יט"א טעל.)
דער לאנדאנער „דיילי מייל" ברענגט א טע־לעפאנישען בעריכט פון ירושלים, אז טראץ די אפיציעלע געגענערשאפט, וואלט די אראבער זעהר גערן געזעהן דאס קומען פון דער ענגלישער קעניגליכער קאמיסיע קיין ארץ־ישראל, וואס וואלט געקענט ריהרען די לאגע פון טויטען פונקט.

היינט
ראנערשטאג
נאכ'ן נעכטיגען
אונגעהויערען ערפאלג פון
פסחקע בורשטיין
אין דער אפערעטע
„דער בלאנדער ציגיינער"
אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי".

כוליגאנישע אנפאלן אויף יודן אין פלאנסק

ווארשא, 1 (טעל.)
ס'זענען פארגעקומען כוליגאנישע אנפאלען אויף יודען אינ'ם שטעטעל פלאנסק, נישט ווייט פון ווארשא.

א רייה יודען האבען בעקומען געשלאגען, און עטליכע יודען זענען געמשפט געווארען דורכ'ן סטאראסטע־געריכט און — בעקומען צו עטליכע טאג ארעסט.

אונזער ווארט
די „נצחונות"

די שווארצע ענדעקישע פרעסע איז איצט, אזוי צו זאגען, „אויפ'ן פערד" (וואו נאר „פערד" — דארט האבען די פינסטערע כוחות דעם פרימאט!) זי איז האפערדיג געשטימט.

ווען נישט די מיאוס'ע מעשה־מישלעניץ, וואו די ענדעקעס האבען זיך פערנאלאפירט און „זאגוואר־זשעט" אין דער סטאראסטווע — וואלט די שמחה געווען נאך גרעסער.

א קלייניגקייט, אזוי פיל מאראלישע זיגען, אזוי פיל גרויסע נצחונות פון דער אידעע, ווי די מעשה־מינסק־מאזאוויעצק, מעשה־מישלעניץ ומאקי, הער ראדאמער פסקדין א. אז. וו. א. אז. וו.

איז, ווי געזאגט, די שווארצע פרעסע שטארק גע־מוטיגט אין איהר טעטיגקייט, און שוין ביי די ערש־טע „נאציאנאלע זיגען" פון גרויסער מלוכה'שער וויכטיגקייט, מאכען זיי סך הכל'ן און פערצייכענען פאר דער געשיכטע די פרטים פונם קאמף מיט די יודען.

נשקשה'דיגע אמביציעס, ווי פאר ריטערליכע פאטריאטען פונם צוואנציגסטען יאהרהונדערט!

נשקשה'דיגע אמביציעס און פערטעסטונגען, ווי פאר אייניקלעך פון דעם גרויסמוטיגען אדעל — פון דער שליאכטע!

אזא איז אבער, ווייזט אויס, די גענעראל־ און פאלקאווניק־ ליניע פון דער שווארצער ענדעציע, צו וועלכער עס איז נחמה און עס קלייבט זיך אלראס שוואך־כאראקטערדיגע אינם לאנד, אלראס שוואך־זיניגע און טראגיש־קורצזיכטיגע, און מיר זענען עדות פון א מערקווירדיגער אידעען־דעגענעראציע.

לײדער, נישט בלויז עדות — נאר די איטציגע (דערווייל!) קרבנות פון דער דעגענעראציע און כאדיזם, וואס ווערט „קולטורט" אין דער אוי־בענדערמאנער פרעסע — אומזיניג, טעמפ, אכזרי' תהיג, און אימפעט איין מיט'ן „גאנצען זיכער" צופעלטקייט און הפקרות אין דעם אקאראשט בע־פרייטען ארגאניזם פונם פוילישען פאלק.

די דאזיגע צופוילטקייט און הפקרות ווערט וואקסט ווי א בייזע געשווילעכץ, צוגיסט זיך אי־בערן גאנצען לאנד, יאגט עס און נאך א טיפערן קריזיס, ווי עס געפינט זיך, און די שווארצע חברה פערנאטירט זיגען —

נצחונות איבער א פאר ארויסגעשטויסענע יו־דישע סטראגאנעס...

אך און ווי!

ב.

טאג־טעגליך
בלום און זשעגעווע

נאך דער דיפלאמאטישער רעדע פונם נעגוס און דער פעלקער־ליגע, וואס האט געמאכט דעם איינ־דרוק פון א מין „מזכיר־נשמות־זיין" אויף דער פעל־קישער חתונה, איז נעכטען געקומען די רעדע פונם פראנצויזישען פרעמיער לעאן בלום.

לעאן בלום, וועלכער איז צום ערשטען מאל גע־שטאנען אויף דער זשענעווער פעלקער־טריבונע איז בלי שום ספק געווען די אטראקציע פון דער איצ־טיגער סעסיע דורך זייטע דערקלערונגען וועגען דער פראגע פון קאלעקטיווער זיכערקייט און וועגען דער פראגע, וואס איז, האכט זיך. איצט די נייסטראק־טועלסטע — וועגען ענטוואפנונג...

בלום האט דהיינו דערקלערט, אז די קאלעקטיווע זיכערקייט און די געגענזייטיגע הילף ענטהאלטען אין זיך בלי שום ספק די סכנה פון מלחמות (אויף דעם קלאגט דאך הייל סעלאסיע!)

דערביי האט ער צוגעגעבען, אז אין שוץ פונם פאקט און אין שוץ פונם שלום און קאלעקטיווער זי־כערקייט, וועט דאס פאלקס־פראנקרייך פארן אנ־גענומען פון דער דאזיגער ריזיקא זיך נישט צוריק־ציהען און וועט אויף דער דאזיגער ריזיקא גיין.

אבער די דערקלערונג פון בלום'ען האט געמאכט א שטארקען און טיפען רושם און פון דעם רוב ווערט זי בעטראכט אלס אנזאג פון א נייער ערע אין דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק.

דאגעגען ווערט שטארק קריטיקירט דער טייל פון זיין רעדע, וואס איז געווען געווידמעט דער פרא־גע פון ענטוואפנונג, וואס איז לויט זיין מיינונג פונקט אזוי נויטיג ווי די בעוואפנונגס־צוגרייטונג צו שיצען די דעמאקראטישע מלוכה פאר'ן אנפא־לער.

דער דאזיגער פונקט קאן, פערשטעהט זיך, נישט איבעריג שמעקען די פעלקער־פערשטעהער און די פעלקער־פיהרער, וועלכע וואלטען גערן געוואלט א שמעק טאן דעם פולווער, און אויסלאדען זייערע ביז־איצטיגע צוגרייטונגען, מראץ די אלע פרומע שלום דרשות...

מ.

געוועז. יודישע לעגיאָניסטען
ווילען צוריקשטעלען די אָרדנונג אין ארץ-ישראל

נ י ו ־ י אָ ר ק, 1 (יט"א טעלעגראפיש)
אויף א גרויסער פערזאמלונג פון יודישע לעגיאָניסטען אין אמעריקא איז בעשלאָסען געוואָרען צו ווענדען זיך צום קאָלאָניאַל-אַמט קיין לאָנדאָן מיט א מעמאָריאל, אין וועלכער עס ווערט דעקלארירט די גרייטקייט זייערע צו שטעלען זיך צו פריוויליגער דינסט פון דער א"י-רעגירונג, בכדי צו מאכען א סוף צו השר חורבנות - טעטיגקייט פון די אראבישע באנדעס אין א"י און צוריקשטעלען די רוה אין ארץ ישראל.
אין דער רעזאָלוציע ווערט בעוואונדערט די יודישע צוריקגעהאלטענקייט און זעלבסטבעהערשונג פון דער יודישער בעפעלקערונג אין ארץ ישראל.

אומבעדייטענדע שינוים אין א"י

ל אָ נ ד אָ ן, 1 (יט"א טעלעגראפיש)
אין היינטיגען „טיימס" איז אָפּגעדרוקט א ספּעציעלע קאָרעספּאָנדענץ פון א"י, אין וועלכער דער מחבר שרייבט, אז צוריקקומענדיג נאָך 2 וואָכען אָפּוועזענהייט צוריק קיין א"י, האָט ער פעסטגעשטעלט בלויז אומבעדייטענדע שינוים, און אויך דאָס צום ערגערן...
ס'איז אמת, איצט איז עטוואָס רוהיגער, אָבער אלע דאָרט האַלטען אז די איצטיגע שטילקייט איז בלויז א פאַרשפּיל פון גרעסערע אומרוהען.
דער „טיימס" קאָרעספּאָנדענט בעהויפּטעט דערביי, אז די איצטיגע בעוועגונג איז א רעוואָלטע געגען געבראָכענע הבטחות.

וועגען פרויען אין דער קעניגליכער קאָמיסיע פאַר ארץ ישראל

ל אָ נ ד אָ ן, 1 (יט"א טעלעגראפיש)
אויף דער היינטיגער זיצונג פון אונטערן־הויז האָט דער מיטגליד פון מאקדאָנאַלד'ס פראַקציע רעפּ. לעוואַנט פרעזער אינטערפּעלירט דעם קאָלאָניען־מיניסטער, צי עס וועט נאָמינירט ווערען אין דער קעניגלישער קאָמיסיע צו אויספאָרשען די געשעהענישען אין א"י. א פרוי, בכדי צו דערלייכטערן דער

קאָמיסיע אויספאָרשען די ספּעציעלע פראַגען, אין וועלכע זיינען פאַראינטערעסירט די אראבישע פרויען.
דער קאָלאָניען־מיניסטער אָרמסבי גאָר האָט גע־ענטפערט, אז ער האָט זיך וועגען דער פראַגע בעראַטען מיט'ן הויך־קאָמיסאַר וואָוקאָפּ, און זיי זענען געקומען צום אויספיהר, אז הגם ס'איז וויכטיגשטענס, דאָס און דער קאָמיסיע זאָלען אריין אייניגע אַחער מעהרערע פרויען, וועט מען עס אָבער נישט קאָנען אדורכפיהרען, ווייל די אָרטאָדאָקסישע יודען וחשלום עס בעטראַכטען פאַר אומפאַראייגבאַר מיט זייערע רעליגיעזע אנשויאונגען.

הונגער - שטרייק פון אראבישע אגיטאַטאָרען

י ר ו ש ל י ם, 1 (יט"א טעלעפאָניש)
די אראבישע אגיטאַטאָרען, וועלכע זענען אינ־טערנירט אינם קאָנצענטראַציע - לאַגער אין סאַראַר פאַנט האָבען אָנגעהויבען א הונגער־שטרייק, זיי ווע־לען זיך אפילו נישט בענוצען מיט די מאַטראַצען צום שלאָפען.
די סיבה פונם שטרייק איז, ווייל 2 אינטערניר־טע אראבער זענען איבערגעפיהרט געוואָרען אין אַן'אַנדער לאַגער.

אַראַבער - אַנפאַל אויפן הר תבור

י ר ו ש ל י ם, 1 (יט"א טעלעגראפיש)
א בעוואָפענטער אַראַבישער איבערפאַל אויף דורי סולע אויפ'ן הר תבור איז פאָרגעקומען היינט 2 ביינאַכט.
די שולע דאָרט איז בעשאָסען געוואָרען פון עטליכע זייטען.
אייניגע קוילען האָבען געטראָפען אין בנין. קיין קרבנות איז נישטאַ.
פאָליציי און מיליטער האָט פערטריבען די באַנ־דע.

פערברענט די בוימער אויפן בית-עולם אין חברון

י ר ו ש ל י ם, 1 (יט"א טעלעגראפיש)
אויפ'ן יודישען בית עולם אין חברון זענען היינט פון אַן'אומבאַשטימטע פערברענט געוואָרען די בוימער.

געוועהר פאַר יודישע קאָלאָניסטען

י ר ו ש ל י ם, 1 (יט"א טעלעגראפיש)
אין משך פון דער קומענדיגער וואָך וועט די מיליטער־מאַכט פערטיילען צווישען די יודישע קאָ־לאָניסטען אין עמק השרון 170 ביקסען פאַר זעלבסט שוץ־צוועקען.

אינטערפּעלאַציע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט
וועגען די געשעהענישען אין ארץ-ישראל

לאָנדאָן, 1 (יט"א טעל.)
אויף דער היינטיגער זיצונג פונ'ם פּאַרלאַ־מענט זענען דעם קאָלאָניען־מיניסטער, ארמסבי גאַר געשטעלט געוואָרען אַ רייה פראַגען אין שייכות מיט די געשעהענישען אין א"י.
דער דעפ. נעקסטאַן פלעג האָט געפרעגט, ווער עס וועט אַריין אין דער קעניגליכער קאָ־מיסיע צו פאָרשען די געשעהענישען אין א"י. ארמסבי גאַר האָט וועגען דעם ענין איבערגע־חזרט זיין אַלטען ענטפער, און נאָך אַמאָל צוגע־געבען, אז די קאָמיסיע וועט בעשטימט ווערען און אַרויספאָהרען קיין א"י, ווען דאָרט וועט שוין זיין פולשטענדיג רוהיג.
דעפ. קריטש דושאָנס האָט געפרעגט וועגען דעם צושטאַנד פונ'ם אַלטשטאָט־קוואַרטאַל אין ירו־שלים. דער מיניסטער האָט געענטפערט, אַז וועגען דעם ענין האָט ער שוין אָפּגעגעבען אויפקלערע־רונגען דעם 19 און 24 יוני, און אַז די רעגירונג האָט די עוואַקואירטע פון דאָרט בעזאָרגט מיט דירות. וועגען אנדערע פרטים וואַרט ער אויף בעריכטען פונ'ם הויך־קאָמיסאַר.
דער קאָמוניסטישער דעפּוטאַט גאַלאַכער האָט בעהויפּטעט, אַז די עוואַקואירטע האָבען קיין אנ־דערע וואוינונגען נישט בעקומען. דערויף האָט ער בעקומען אַ תשובה פון ארמסבי גאַר'ן, אז — עס איז נישט אמת.
דער מיניסטער האָט אויך אָפּגעגעבען אַ רייה אַנדערע דערקלערונגען.

מעהר חרפה פאַר די רוצחים
רעדע פון הערבערט סעמועל

לאָנדאָן, 1 (יט"א טעל.)
אין מכבּעער־קלוב אין לאָנדאָן איז היינט פאַר־געקומען אַ באַנקעט לכבוד דעם גע׳. גענעראַל־גובערנאַטאָר פון אויסטראַליען אייזעק־אייזען.
אַלס הויפּט־רעדנער פון באַנקעט, אויף וועל־כען ס'זענען געווען אָנוועזנד אַ רייה אָנגעזעהענע פערזענליכקייטען, איז אַרויסגעטרעטען הערבערט סעמיועל, דער רעדנער האָט צוו. אנדערען גע־זאָגט, אז די רדיפות און פערפאָלגונגען, וועלכע ווערען אָנגעווענדעט אַלס סיסטעם, דאַרפען ווי אַמשאַרפסטען פאַראורטיילט ווערען ווייל זיי ברענגען מעהר חרפה די רוצחים ווי די נרדפים.
הערבערט סעמיועל האָט ווייטער געזאָגט, אז בעת מ'האָט געדאַרפט נאָמינירען אַ גענעראַל־גובערנאַטאָר פאַר אויסטראַליען זענען געווען 2 קאַנ־דידאַטורען פון גע׳. מאָנאַש און פון אייזעק־אייזעק — ביידע יודען.
דאַן האָבען גערעדט מאַרקיז האַרטינגטאָן, לאָרד רעדינג, דער הויפּט־ריכטער פון ניי־זעלאַנד מאַלקאָלם, מייער און אַנדערע.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28, טעל. 120-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג
עפעקטיווע בעהאַנדלונגען פון פסיכאָ - אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָווענט.
זונטאָג און חגאות פ׳ון 9—1

Dr. med. H. LUBICZ
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנא 7 (פריהער 43). טעלעפאָן 141-32
עמפאַנגס־שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אָווענט

שבת, דעם 4־טען יולי צום ערשטען מאָל אין לאָדזש!
פּאַרק העלענאָוו
גרויסער טעאַטער־פעסטיוואַל
פון אָפּערע / אָפּערעטע / רעווי / באַלעט / וואָדעוויל און וואַריעטע
מיט דער בעטייליגונג פון 50 אַרטיסטען, טענצער, מוזיק און זינגער. ● פּראָגראַם פון טאָג: 2 א זייגער אָנהויב.
4 נאָכמיטאָג קאָנצערט פון אָרקעסטער. 5 נאָכמיטאָג פאָרשטעלונג פאַר קינדער א. נ. **הוליעט, הוליעט, קינדערלעך.** 7 אָווענט סימפאָנישער קאָנצערט.
8.45 אָווענט גרויסע פאָרשטעלונג א. נ. **„הפקר פּיעטרושקאַ"** בעליבטע אַרטיסטען פון **„אַראַראַט"** עס נעמען אָנטייל: די שיינע מרים. י. בערגמאַן. וול. גאָדיק. ש. דזשיגאַן. מ. פּולאַווער. י. שומאַכער. יהודית בערג.
S. HYOR טאַנץ־סאָליסט און מרים דאַלסקאַ אָפּערן־זינגערין, JOE BARY טענצער־דועט, JONNY STONE עקסצענטער. קאָמיקער. IGN. BARSKI יוד. באַריטאָן אין פוילען.
STONNY AND HIS GIRLS רעוויען־באַלעט, MARY CARLA וואָדעוויל־קינסטלערינס, IRENKA WENGLER וואונדער־קינד: אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון פּראָפ. גאַמולקאַ.
הנחה־בילעטען צו 75 גר. פערקויפט נאָר ביז שבת 12 בייטאָג די קאַסע פון פילהאַרמאָניע, די טערקישע קאָנדיטאָריי עק פּיעטריקאָווער און פּאָלודניאָווא. — אין טאָג פון קאָנצערט אייננטריט צו 1.09 זל. — און אויף ספּעציעלע זיץ־פּלעצער צו 2.20 פערקויפט די קאַסע פון העלענאָוו.

געדענקט, שטשענשליווי
ביי
א גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע בילינצער און טאָמאַשאָווער סחורות
אויף אַנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פּראַנט II שטאָק.

אַכטונג, הויז־בעזיצער!
ווען איהר רעמאָנטירט אייערע הייזער אָדער וואוינונגען, געדענקט, אז דאָס אַלטע
פאַרבען־ און כעמיק אַליען־געשעפט א.פ.
„ל. ה. בערגער"
לאָדז, דרעוונאָווסקאַ 5, טעל. 133-39
איז ווידער געעפענט און וועט די קונדשאַפט צופרידען שטעלען.
בעמערקונג: צעמענט אויף לאַגער.

אַכטונג אַכטונג
100־טער מענשען
האָבען זיך שוין איבערצייגט, אז די בעסטע
היגיענישע טאַפּטשאַנעס,
מאַזעטקעס און מאַטראַצען
ווי אויך פערשידענע טאַפּעציר־אַרבייט
זענען נאָר צו בעקומען אין דער 1־טער לאָדזער ווערקשטאַט פון אויסגעצייכנטע היגיענישע טאַפּטשאַנען און מאַטראַצען
א. פ. **„ZURMA"**
אינה. ל. מרוז
Łódź, Cegielniana 58
סאָלידע און פּינקטליכע אויספיהרונג

ד"ר **ס. קאַנטאָר**
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען (מענער־שוואַכע)
90 פּיעטריקאָווער 90
טעל. 129-45
נעמט אָן פון 8—2 נאָכם. און פון 6—9 אָוו.

Lekarz Dentysta
Jakób Botwinik
נעמט אָן טעגליך פון 10 ביז 3 נאָכמ. אין דער לעטשניצע „פּאָמאָץ" רוג זגער־זשער און לימאַנאָווסקיעגאָ 1, טעל. 101-29 און פון 4—10 אָווענד אויף נאַרוטאָ־וויטשאַ 13. —::— צוגענגליכע פּרייזען פאַר פּריוואַטפּאַציענטען — הנחה.

Dr. med. A. STILLER
אינערליכע קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 4—8
פּילסודסקיעגאָ 15,
טעל. 206-75. פּראָנט, 2. שטאָק

כעם ש־באַקטעריאָלאָגישער לאַבאָראַטאָריום
פ. שאָץ, לאָדז
פּיעטריקאָווער 37

גינעקאָלאָגישער אַמבולאַטאָריום
ביים
„לינת הצדק"
צעגעלניאַנאַ 17,
טעל. 115-11
אין טעטיג יעדען טאָג פון 9—10 פריה און פון 3—4 נאָכמ.
אונטער דער לייטונג פון די בעסטע ערצטליכע ספּעציאַליסטען.

ס'ווערט געזוכט
א
קעכין
פאַר'ן קהלה'שען יתומים־הויז,
מיט ערשטקלאַסיגע רעפערענצען אין עלטער ביז 40 יאָהר. — רעפלעקטאַנטקעס מיט ענטשפּרע־כענדע קוואַליפיקאַציעס דאַרפען זיך מעלדען שריפטליך אין דער קאַנצעלאַריע פון דער יודישער קהלה אין לאָדז, פּאָמאָרסקאַ 18, אין די ביוראָ־שעה'ן שפּעטסטענס ביז'ן 3־טען יולי ד. י.

שייטלען
מיט פּאַריזער שריגדן
פערטיגע שייטלען
ניי **קערש**
סקווערראַווא 15

Dr.
Wajnberg
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אָוו.

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס דער
פאַמיליע לובּיצקי
צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכע פרוי, מוטער און שוויגערמוטער
אסתר נ"ע
זייט געטרייסט!
עקיבה גרינבוים און פרוי

שארפער אנגריף אויף דער פעלקער־ליגע

„52 מלוכות זענען צו שוואך צו פערטיידיגען די שוואכסטע מלוכה“...

גענעף, 1 (ספ. טעל.)

אויף דער נאָכמיטאָג־זיצונג פון ראַט פון דער פעלקער־ליגע איז פאָרטגעזעצט געוואָרען די דיסקוסיע וועגען אַביסיניען.

ס'האָט זיך אַלעמען געוואָרפען אין די אויגען דער פאַקט, אַז די בעזונדערע ענגלישע דאָמיניעס האָבען נישט קיין איינהייטליכע שטעלונג בנוגע דעם ווייטערדיגען אָנווענדען די סאַנקציעס געגען איטאַליען.

אַ גאַר־שאַרפע רעדע פאַר'ן אָנווענדען די סאַנקציעס האָט געהאַלטען דער פאָרשטעהער פון דרום צפון־אַפריקא. ער האָט זיך אפילו אויסגע־דריקט, אַז נאָך דעם אַלעמען, וואָס ס'אין שוין אַרום די סאַנקציעס אַלץ פאָרגעקומען, איז בכלל אַ ספק, צי די ערקלערונגען פון די מלוכה־פאַר־שטעהער פון ענגלאַנד און פראַנקרייך האָבען נאָך עפעס אַ ווערט. דער אויטאָריטעט פון פעלקער־בונד האָט ער געזאָגט — פאַלט וואָס אַ טאָג אַלץ מעהר, און 52 מלוכות, די מיטגלידער פון פעלקער־בונד, אונטער דער הויפט־אָנפיהרונג פון די דריי שטאַרקסטע פעלקער אין דער וועלט, דאַרפען דאָס טאַקי היינט בעווייזען, אַז זיי אַלע צו־זאַמען זענען צו שוואַך, ווען ס'האַנדעלט זיך ביים פערטיידיגען די שוואַכסטע מלוכה... ס'איז דע ריבער וויכטיג דאָס בלויזע אָנווענדען ווייטער די סאַנקציעס, נאָר ס'דאַרף אונטערגענומען ווערען אַ בעזונדערע אַקציע, כדי צו דערהאַלטען דעם אויטאָריטעט פון פעלקער־בונד אַלס אינסטרומענט פון זיכערקייט פאַר זיינע מיטגלידער.

דער דעלעגאַט פון קאַנאַדע דאַגעגען, מיג. ראַי, איז אַרויסגעטרעטען געגען די סאַנקציעס און געפאָדערט זיי זאָלען זאָפאָרט אפגעשאַפט ווערען. דערויף האָט גענומען דאָס וואָרט מיג. אידען, וועלכער הט זיך בעמיהט צו האַלטען אין רעזערוו, כדי נישט איינצורייסען מיט קיינעמען פון די מיטגלידער פון ענגלישען אימפעריום, און קיין שום פאָרשלאַג נישט אַריינגעטראָגען.

נאכ'ן ארויסטריט פון נעגוס

אין פאריז איז מען שטארק נישט צופרידען. — אין רוים האט מען הנאה פון די זשורנאליסטען

פאריז, 1 (ספ. טעל.)

אין די היגע פאָליטישע קרייזען איז די רעדע פון נעגוס פאַר'ן פעלקער־בונד אויפגענומען גע־וואָרען מיט גרויס אומצופרידענקייט. ס'ווערט אָנ־געוויזען, אַז די פאָרוואורפען פון נעגוס בנוגע פראַנקרייך זענען נישט בעגרינדעט.

אין די נאָכמיטאָג־שעה'ן האָט „האוואס“ אָנגע־פיהרט פערשידענע האַלב־אָפיציעלע קאָמוניקאַטען, אין וועלכע ס'ווערט פּראָטעסטירט געגען דער בעהויפטונג, אַז בעת די רוימישע געשפּרעכען האָט פראַנקרייך מסכים געווען צו אַנערקענען אי־טאַליענס פאָליטישע תביעות בנוגע אַביסיניען.

דער זעלבער קאָמוניקאַט קלערט אויך אויף די בעדינגונגען, לויט וועלכע ס'איז פאָרגעקומען דאָס איבערשיקען געווער אויף דער ליניע דזשיבוטי—אַדיס־אַבעבא.

רוים, 1 (ספ. טעל.)

די גאַנצע איטאַליענישע פרעסע איז פול מיט בעריכטען פון די געשעהענישען אויף דער לעצטער זיצונג פון ראַט פון דער פעלקער־ליגע, בעת וועל־כער ס'זענען אַרעסטירט געוואָרען 12 איטאַליענישע זשורנאַליסטען.

דער פרעסע און פראָפּאַגאַנדע־מיניסטער אַל־פיערי האָט אַרויסגעשיקט אַ באַגריסונגס־דעפעשע צו די אַרעסטירטע זשורנאַליסטען. פראָטעסט־רעזאָלוציעס האָבען אויך אָנגענומען אַלע איטאַליע־נישע זשורנאַליסטען־סינדיקאַטען

נאכ'ן פשיטיקער פראצעס

וועגען די אַפּעלאַציעס. — יעקב קירשענצווייג אויף דער פריי. — איב־טערוועגען פון די יודישע אַדוואָקאַטען. — זיצונג פונ'ם אַדוואָקאַטען־ראַט

ראַדאָם, 1 (טעל.)

די ידיעה וועגען די אַפּעלאַציעס אינ'ם פשי־טיקער פראָצעס זענען נאָך פריהצייטיג.

לויט דער געריכטס־פּראָצעדור האָבען די צדדים סיי דער פּראָקוראָר, סיי די אַדוואָקאַטען בלויז אָנגעזאָגט אַן אַפּעלאַציע און, נאָך דעם, ווי זיי וועלען בעקומען גענויע מאָטיווען פונ'ם אורטייל וועלען זיי די אַפּעלאַציע אַריינטראָגען אין משך פון 7 טעג.

ראַדאָם, 1 (טעל.)

היינט איז אַרויסגעלאָזט געוואָרען פון דער תּפיסה דער פרייגעשפּראָכענער יעקב קירשענ־צווייג, דער 7־טער פון די פרייגעשפּראָכענע יודען. 3 טעג איז ער אָפּגעזעסען אין אַ פינסטער־קאַמער דערפאַר, וויל ער האָט אויפ'ן פּראָצעס געמאַכט אַ צווישענרוף דעם אַדוו. קאָוואַלסקי.

וואַרשאַ, 1 (טעל.)

מאָרגען, דאָנערשטאָג, פאָהרען אָפּ קיין לובּ־לין די אַדוואָקאַטען עטינגער און מאַרגאָליס, בכדי צו אינטערווענירען אין אַפּעלאַציע־געריכט וועגען אַרויסלאָזען אויף דער פריי די יודען, וואָס זענען פאַרמשפט געוואָרען אויף 8 און 10 חדשים.

וואַרשאַ, 1 (טעל.)

דער וואַרשאַווער אַדוואָקאַטען־ראַט האָט זיך פאַראינטערעסירט מיט די אַרויסטרעטונגען פון די ענדעקישע אַדוואָקאַטען, וועלכע האָבען זיך דער־לויבט אויפ'ן פשיטיקער פּראָצעס צו בעליידיגען די יודישע אַדוואָקאַטען.

די וואָך וועט וועגען דעם פאָרקומען אַ ספּע־ציעלע זיצונג.

א „חשובער“ גאסט אין ווארשא

דער הויפט־מיטארבייטער פון באלדור פאן־שיראך

וואַרשאַ, 1 (טעלעפאָניש)

אין זיין דריטער איבער פּוילען איז היינט אָנגע־קומען קיין וואַרשאַ דער אינזש. ר. שולצע, דער ליי־טער פון דעם אויסערן־אַמט פון דער דייטשער מלוכה פאַר יוגענד־ענינים — דער נאָהענטסטער מיטאַרבייטער פון באַלדור פאָן שיראַך, דעם פיהרער פון דער דייטשער יוגענד.

דער אינזש. שולצע פאָהרט אַרום אין דער בעגלייטונג פונ'ם רעדאַקטאָר פון דער וואַרשאַווער „אידעע אונד ווילע“, ר. נוטמאַן.

אדוו. סטיפולקאווסקי וועט פערטיידיגען

דעם הויפט־העלד פון מישלעניץ

וואַרשאַ, 1 (טעלעפאָניש)

אין שייכות מיט'ן אַרעסט פונ'ם מישלעניצער „העלד“, איטש. דאָבזשינסקי ווערט מיטגעטיילט, אַז אַרעסטירט איז ער געוואָרען האַרט ביי דער טשעכישער גרענעץ דורך דעם פּאָליציי־קאָמענדאַנט פון זאַוואָיאַ, פון וועלכען ער איז אונטערגעשאָסען געוואָרען אין האַנד, בעת ער האָט געפּרובט אַנטלויפען.

אין קראַקאָ איז ער שוין פערהערט געוואָרען. אַ סברא, אַז עס דראָהט איהם אַ שטראָף — 15 יאָהר טורמע.

זיין פערטיידיגער אויפ'ן פּראָצעס וועט זיין דער טרויעריג־בעריהמטער נאַר־אַדוואָקאַט סטי־פּולקאָווסקי.

די דעלעגאציע פון די יודישע קאמבאטאנטען אין פוילען

אויפ'ן קאנגרעס אין וויען

וויען, 1 (יט"א טעל.)

דער פּוילישער געזאַנדטער אין וויען, ד"ר גאַזוראָנסקי, האָט היינט אויפגענומען די יודישע דעלעגאַציע פון פּוילען צום יודישען קאָמבאַטאַנטען־קאָנגרעס.

אין די קאָנגרעס־אַרבייטען שפּילט די דעלע־גאַציע פון פּוילען אַ וויכטיגע ראָלע און האַלט די וויכטיגסטע רעפעראַטען אויפ'ן פּלענום און אין די קאָמיסיעס.

ענגלישע צייטונג געגען דער בערלינער אָלימפּיאַדע

לאָנדאָן (יט"א). אין אַ לייט־אַרטיקעל בע־האַנדעלט די לאָנדאָנער „סטאַר“ די פעסטשטעלונג פון דער עסענער „נאַציאָנאַל צייטונג“ (אָרגאַן פון גענעראַל גערינג), אַז די „אָלימפּישע שפּילען דאַר־פען און וועלען אויסגענוצט ווערען פאַר דער פּראָ־פּאַגאַנדע לטובת דעם דריטען רייך“.

די ענגלישע צייטונג בעמערקט דערצו: „קיין שום אַנטי־היטלעריסטישער קריטיקער וואָלט נישט געקענט געפינען קיין בעסערן אַרגומענט פאַר דער אונטערשטיצונג פון דער פּאָלקס־אָלימפּיאַדע, וואָס וועט פאָרקומען אין באַרצעלאָנאַ“.

די ספּאָרטסלייט און זייערע אָרגאַניזאַציעס — פיהרט אויס דער „סטאַר“ — ווייסען שוין איצט גאַנץ גענוי, אַז שטיצענדיג די בערלינער אָלימ־פּיאַדע, דינען זיי דער זאַך פון אַדאָלף. דאָס ווייס מען גוט סיי אין ענגלאַנד, סיי אין אַנדערע לענדער. מי־ זענען איבערצייגט — פאַרענדיגט די ענגלישע צייטונג — אַז דאָס איז נישט די זאַך פון אמת'ן ספּאָרט.

פונ'ם קראקאווער פראצעס

קראָקאָ, 1 (ספּ. טעל.)

אינ'ם פּראָצעס וועגען די בלוטיגע מערץ־געשע־הענישען האָט דער טריבונאַל במשך דעם היינטיגען טאָג אויסגעהערט אַ גאַנצע רייה ווייטערדיגע עדות. לענגערע ערקלערונגען האָט אָפּגעגעבען דער פּרעזידענט פון דער שטאָדטראַט אין קראָקאָווער וואָיעוואָדשאַפט, סטאַניסלאַוו וואָראָנסקי.

היינט קומט פאָר די פאָרזעצונג פון פּראָצעס.

קאנפערענץ צווישען מיג. בעק און דעם טשעכישען אויסערן־מיניסטער

גענף, 1 (ספּעל. טעל.

דער טשעכישער אויסערן־מיניסטער קראָפטע האָט היינט בעזוכט מיניסטער בעק און אָפּגעהאַל־טען מיט איהם אַ לענגערען געשפּרעך.

נישט אין ראדאם, נאר אין ראדאמסק

ראַדאָמסק, 1 (טעלעפ.) פּאָליציי האָט היינט אַרעסטירט דעם אינסטרוקטאָר פון דער „סטראָניצטווא נאַראָדאָווע“, יוזעפאַט סטישינסקי און אַנדערע צוויי נאַראָדאָווצעס, פאַר'ן העצען געגען יודען און רופען צו אַנטיסעמיטישע אַרויס־טרעטונגען.

ציהונג פון דער „דאלארובקע“

וואַרשאַ, 1 (טעל.) היינט איז פאָרגעקומען די ציהונג פון דער 4־פּראָצענטיגער פּרעמירטער דאָלאַר־הלוואה.

עס זענען אַרויסגעצויגען געוואָרען פאָל־גענדע נומערן:

12.000 אַמעריק. דאָלאַר אויף נומער 1283075.

3000 אַמעריק. דאָלאַר אויף נומערן 745003 489431

צו 1000 אַמעריק. דאָלאַר אויף נומערן 260507 1088098 1463606 4457054 1167621 1101647 279353.

צו 500 אַמעריק. דאָלאַר אויף נומערן 996878 866146 1184139 402136 1082660 409072 728137 415521 241249 423588.

צו 100 אַמעריק. דאָלאַר אויף נומערן 540723 319118 538176 102561 564708 1330256 141824 524044 568249 807087 113529 1249478 1164743 1316265 249962 1012856 1325439 1162604 7014 1208521 270791 1455734 302920 112153 596537 1088370 998675 1434366 1462028 1499518 1058623 1159253 89074 637104.

גערער רבי אפגעפאהרען קיין מאריענבאד

וואַרשאַ, 1. (טעל.) היינט איז אָפּגעפאָה־רען פון גער קיין מאַריענבאַד דער גערער רבי, צוזאַמען מיט איהם איז מיטגעפאָהרען זיין ווייב די רביצי'ן.

דאָס גאַנצע שטעטעל איז זיי אַרויס בעגלייטען צו דער באַהן, עס איז אויך געווען אַ דעלע־גאַציע פון פּאָליציי־קאָמענדאַנט און פונ'ם בירגער־מייסטער.

קיין מאַריענבאַד איז דער רבי אַרויסגעפאָה־רען אויף אַ גאַנצען זומער, דערנאָך פאָהרט ער קיין א"י. און אויף ווינטער וועט ער צוריקקומען קיין גער.

עס איז אויך היינט אַרויסגעפאָהרען קיין קאַרלסבאַד דער סאָסעסאָווער רבי.

קאנפיסקירט די אויסגאבע „צום קאמף מיט'ן אנטיסעמיטיזם“

וואַרשאַ, 1. (טעל.) דער וואַרשאַווער רע־גירונגס־קאָמיסאַריאַט האָט היינט קאָנפיסקירט דעם גאַנצען אינהאַלט פון דער איינמאָליגער אויסגאַבע „צום קאַמף מיט'ן אַנטיסעמיטיזם“, וועלכע איז גע־ווען געדרוקט אין אַ פּערטעל מיליאָן עקזעמפּלאַרן.

דאָרט זענען געדרוקט געווען די רעזאָלו־ציעס, וואָס זענען געווען צוגעגרייט צום אַרבייטער־קאָנגרעס, וועלכער איז, ווי בעוואוסט, פּערבאָטען געוואָרען.

אַ קאטאסטראפע מיט'ן שנעל־צוג ווארשא—פויזען

פּויזען, 1 (ספּ. טעל.) אויף דער באַהן־סטאַציע פּאַטשקאָווא היינטער ווזשעשען איז געשעהן אַ באַהן־קאַטאַסטראָפע מיט'ן שנעל־צוג וואַרשאַ—פּויזען: דער לאָקאָמאָטיוו מיט איינינע וואַגאָנען זענען אַראָפּ פון דער באַהן־ליניע. אויפ'ן אָרט זענען דערהרג'עט געוואָרען דער מאַשיניסט און אַ בעאַמטער פון פּאָסט־וואַגאָן; דער הייצער איז שווער פערוואונדעט געוואָרען און דער פּאַסאַזשיר—לייכט.

פון פּויזען איז אַראָפּגעקומען אַ ספּעציעלע אויספאָרשונגס־קאָמיסיע, כדי פעסטצושטעלען די סיבות פון דער קאַטאַסטראָפע.

סטעפאן ווייז קומט די טעג קיין ווארשא

וואַרשאַ, 1. (טעל.) די טעג קומט קיין וואַרשאַ דער ראַביי סטעפאַן ווייז פון ניו־יאָרק, ער קומט אין צוזאַמענהאַנג מיט די ענינים פון יו־דישען וועלט־קאָנגרעס.

פון „אגודת ישראל“

לאָנדאָן, 1 (יט"א טעל.)

די עקזעקוטיווע פונ'ם וועלט־פאַרבאַנד „אגודת ישראל“ האָט גערופען די כנסיה מכינה צו אַ קאָנ־פערענץ פון דער כנסיה גדולה אויפ'ן 4—5 אויגוסט קיין מאַריענבאַד.

די כנסיה גדולה זאָל פאָרקומען איבעריאָהר אין א"י.

די כנסיה מכינה בעטראַכט צ. אַ. פּאָליטישע און אָרגאַניזאַציאָנעלע פראַגען.

אזוי זענען זיי מסדר

לובלין, 1 (טעלעפאָניש)

דאָס קרייז־געריכט האָט פערמשפּט אויף 3 יאָהר טורמע דעם בעקאַנטען ענדעקישען טוער, אַדוואָקאַט אָסטראָווסקי, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין בעשווינדלען זיינע קליענט.

די איבערוואנדערונג קיין ביראַ־בידזשאן

מאָסקווע (יט"א). עס זענען פערעפענטליכט געוואָרען פאָלגענדע ציפערען וועגען גאַנג פון דער איבערוואַנדערונג אין דער יודישער אויטאָנאָמער געגנט (ביראָ בידזשאַן) פון אָנהויב יאָהר ביז'ן 21־טען יוני:

אין דער בעריכט־צייט האָבען קיין ביראָ־ביד־זשאַן איבערגעוואַנדערט 583 פאַמיליעס (26 פּראָ־צענט פון יעהרליכען פּלאַן) און 1262 יחידים (64,1 פּראָצענט פון פּלאַן, בסך הכל 3388 נפשות, ד.ה. 33,9 פּראָצענט פון יעהרליכען פּלאַן.

פאַר'ן לעצטען קוואַרטאַל ד.ה. פון 1־טען אַפּריל ביז 2־טען יוני האָבען קיין ביראָ בידזשאַן איבערגע־וואַנדערט 323 פאַמיליעס און 738 יחידים, צוזאַמען 1897 נפשות, אָדער 66.7 פּראָצ. פון אָנגעמערקטען פּלאַן פאַר דעם קוואַרטאַל.

געמישטע חתונות אין רוסלאנד. אַ קשיא פון פיער מאמעס אין „איזוועסטיא“.

מאָסקווע (יט"א) אין „איזוועסטיא“ איז, אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דיסקוסיע אַרום דער נייער סאָוו. קאָנסטיטוציע, ערשינען אַ כאַראַקטע־ריסטישער בריף, אונטערגעשריבען דורך „פיער מו־טערס“. זיי שרייבען אַט־וואָס:

מיר זענען פיער מאַמעס: דריי יודישע, וואָס זענען רוסען און איין רוסישע — פערהייראַט מיט אַ יוד. מיר אַלע האָבען קינדער. מיר ווייסען אָבער נישט צו וועלכער נאַציאָנאַליטעט אונזערע קינדער געהערען. ווען מיר גיבען אָפּ אַ קינד אין שול אָדער קינדער־גאָרטען, האָבען מיר יעדעס מאָל די שוועריגקייטען און ווייסען נישט וועלכע נאַציאָ־נאַליטעט אָנצוגעבען.

די „פיער מאַמעס“ ווילען, אַז די קאָנסטיטוציע זאָל בעשטימען צו וועלכער נאַציאָנאַליטעט עס גע־הערען קינדער פון געמישטע חתונות.

—*—

אויפ׳ן מזרח אהן ענדערונג...

10 וואכען בלוטיגע אונרוהען אין ארץ-ישראל

ארץ ישראל, דאס אלטע פאטערלאנד פון די יודען, איינס פון די וויגלעך פון אונזער ציוויליזאציע, לעבט איצט איבער שווערע צייטען, טראגישע און היסטארישע טעג. איבער דעם דאזיגען וואונדערבארען לאנד ביים מיטעללענדישען ים, וואס איז אין משך פון טויזענטער יאהרען געווען דער ציל פון אימפעריאליסטישע מלחמות, וואס איז נאר אין משך פון די לעצטע פאר הונדערט יאהר איבערגעגאנגען צו עטליכע מאל פון האנד צו האנד פון איין ערֺאבערער צום צווייטען, הענגט א מערקווירדיגער געשיכטליכער פאטום. עס איז נישט פערהאן אזא ווינקעל אויף דער גאנצער וועלט וועגען וועלכען מען זאל האבען געפיהרט אזעלכע פערביסענע קאמפען, ווי איבער ארץ־ישראל, שטענדיג קאכט דא, שטענדיג געשעהט עפעס, עס איז קיינמאל נישט פערהאן קיין נייעס אונטער דער זון פון... ארץ־ישראל. די געשיכטע חזרט זיך איבער און עס איז נישט קיין וואונדער, אז — אויף מזרח אין קיין שום ענדערונג...

און אט הערט זיך ווידער אין ארץ ישראל א קאנאנאדע אין דער גאנצער לענג און ברייט פון דעם לאנד, אומעטום, אומעטום — א שיסעריי. די עכאס פון די דעטאנאציעס פון די באמבעס, פעטארדען, עכאס פון די שאסען פון די מאשינען געוועהרען און רעוואלווערען, שלאגען זיך אן אין יעדענס אויער. די אויפלעבענדיגע פאנאראבישע בעוועגונג פרובט איהרע כחות, פראטעסטירט געגען דעם שאפען די יודישע נאציאנאלע היים, שוין 10 וואכען געדויערט דער קאמף, 10 וואכען פון בלוטיגע אראבישע אונרוהען. מיט צוויי חדשים צוריק איז קיינעם נישט געקומען אויפ׳ן געדאנק, אז די פערהעלטניסמעסיג נישט גרויסע אנטי־יודישע עקסצעסען און פולער פאגראם וועלען זיך פערוואנדלען אין אזא גרויסע און געפעהרליכע נאציאנאליסטישע אראבישע רעוואלוציע, וואס וועט זיך אזוי לאנג פערשלעפען. אבער אזוי איז עס געשעהען. צו דער דאזיגער ארבייט האבען צוגעטון א האנד איטאליען און דייטשלאנד, וואס האבען בעשלאסען דירעקט א קלאפ צו טון אין דער בעדייטענדער בריטישער ים באזע און אין דער גאנצקייט פון איינציגען ענגלישען טראקט קיין אינדיען. דאס איז אהן שום ספק פעסטגעשטעלט געווארען, הונדערטער ביקסען און קעסטלעך מיט אמוניציע וואס שטאמען פון איטאליען און דייטשלאנד זענען אריינגעשמוגעלט געווארען דורך עבר־הירדן קיין ארץ־ישראל, איצט זענען שוין די גרענעצען שטארק ארומגעשטעלט מיט געדיכטע מיליטער קארדאנען, דער שמוגעל ווערט קאנפיסקירט. צעהנדליגער טויזענטער פונטען שטערלינג האבען פרעמדע מלוכות איינגעשיקט די אראבער אויפ׳ן שטרייק און קאמף. נישט איין בעאמטער פון דייטשע און איטאליענישע בענק אין ארץ־ישראל האט זיך געפינען הינטער די קראטען. אויף די הענד פון די אראבישע פיהרער, וואס ציהען זיך שוין איצט צוריק, זענען אנגעקומען טשעקען אויף בעדייטענדע סומען.

אין משך פון די לעצטע פאר טאג איז פאר די אראבישע פערטרויאונגס מענער אנגעקומען 120,000 איטאליענישע לירעס, 60,000 לירעס האט די רעגירונג קאנפיסקירט. דער אדרעסאט איז אנטלאפען. די קעמפענדע אראבישע פארטיזאנער באנדעס לאזען איבער אין פעלד דייטש געוועהר און די געפינענע גילזען פון די קוילען שטאמען פון איטאליען; די פרימיטיווע קינדער פון דער מדבר — דער אראב און בעדואין בעשיסט דאס ענגלישע מיליטער פון מאשינען געוועהרען, אפערירען מיט דום־דום קוילען. צי רעדען נישט די דאזיגע פאקטען מיט א דייטליכע און פול שרעקען אויסשפראך? צי זענען נישט בעגרינדעט די מוראס, וואס מען דערצעהלט זיך אויפ׳ן אויער, אז די וועלט קען אינגיכען שטעהן פאר א נייעם אינטערנאציאנאלען קאנפליקט, וואס קען אין זיין פערנעהם ווייט איבערוואקסען די אביסינישע־איטאליענישע מלחמה?

די מיליטערישע אעראפלאנען פון גרויס־בריטאניען קרייצען כסדר איבער ארץ־ישראל. עס רוישען דראהענד די מאטארען. די מענשען קוקען אין הימעל, זוכענדיג א ענטפער אויף די קוועלענדיגע געדאנקען. די גרעניצען זענען ארומגעשטעלט מיט מיליטער. קריגס־וואכען האלטען שטילע וואך אין די פאַרטען, וואס פארא סוד בעהאלטען זיי? אויף די וועגען פאנצער אויטאס מיליטער, פאליציי, מיליץ, קריגס־צושטאנד.

היינט, נאך 10 וואכען קאמף, נאך הונדערטער פערוואונדעטע, נאך הונדערטער יודישע, אראבישע און ענגלישע קרבנות, געדויערט דער קאמף פונקט אזוי ווי אין אנהויב, און אייגענטליך אין א שארפערע און דראהענדערע פארם... אויף מזרח קיין שום נייעס...

אבער פארוואס שווייגט ענגלאנד, די מאנדאטאר מאכט? זי שווייגט עקשנותדיג, אדער, מיט דער אייגענטימליכער פאר די זיהן פון אלביאן פלעגמאטישקייט, זאגט זי עפעס פון צייט צו צייט, וואס קומט דערפון ארויס, אז אין ענגלישען פארלאמענט גיט „דער קאלאניען־מיניסטער אפ עפעס א בערוהיגענדען ראפארט? וואס קומט דערפון ארויס, אז ער קינדיגט אן דאס ארויסשיקען קיין ארץ־ישראל א אויספארשונגס קאמיסיע, אז אפיציעל האלט ער אונטער די מאנדאט פערשפרעכונג לגבי די יודען? וואס פאר א נוצען האט דערפון די ארץ ישראל בעפעלקערונג וואס איהר זיכערקייט איז נאך אלץ בעדראהט? פארוואס אינטערווענירט נישט ענגלאנד ענערגיש, פארוואס, נישט קוקענדיג אויף די מעגליכקייטען, דערלאנגט זי נישט דעם אויפשטאנד א ענדגילטיגען און דעצידירענדען קלאפ? די אראבישע פיהרער זענען אומשעדליך געמאכט געווארן, זיי האבן זיך קאמפראמיטירט אין די אויגען פון זייערע אנהענגער, אזויפיל וואכען האבען זיי געפיהרט דעם גענעראל שטרייק, וועלכער האט נאר אויסגעמאטערט די אראבישע בעפעלקערונג, און די יודען אנגעטון א בעדייטענדען היזק, איצט, נאך די אונטערהאנדלונגען מיט ענגלאנדס פערמיטלער און מעדיאטאר, דעם קעניג פון איראק, פייזול האבען זיי זיך צוריקגעצויגען פון פעלד, און עס האט זיך געשאפען א פאראדאקסאלע לאגע. די נאציאנאליסטישע פיהרער פון די אראבער, דער מופטי, געוועזענער שטאט פרעזידענט פון ירושלים נאשא שיבי און אנדערע האבען אויפגעהערט צו זיין טעטיג אויפ׳ן געביט. דאס אראבישע פאלק האט שוין גענוג דעם קאמף און עפענט איינציגווייז די געשעפטען, דאגעגען די אונפעראנטווארטליכע עלעמענטען וואס זענען אפאזיציאנעל געשטימט לגבי די „פיהרער" טעראריזירען די ארץ־ישראל אדמיניסטראציע און די בעפעלקערונג. זיי קעמפען פאר פרעמד געלד און מיט פרעמדע מיטלען. זיי זענען פול אויף די וועגען, אין די בערג. זיי פאראליזירען די קאמוניקאציע און דאס ווירטשאפטליכע לעבען, ווי אויך די פרובען צוריקצושטעלען די רוה.

און ענגלאנד האט אלץ נאך מורא צו זאגען דאס ענטשיידענע ווארט, זי האנדעלט אבער מיט האלבע מיטלען. לעגט ארויף קאנטריבוציע אויף אראבישע דערפער און ישובים פון וועלכע מען שיסט אויף יודישע קאלאניעס, באהן־צוגען און אויטאבוסען, דראהט מיט סאנקציעס. עס זענען ארויסגעגעבען געווארען קריגס פעראָרד. וגען וואס דראהען מיט קריגס־געריכט, מיט טויט שטראף אדער לעבענס־לענגליכע תפיסה פאר אטענטאטען אויף מיליטער און אינסט טוציעס פון עפענטליכען געברויך, און וואו איז דער שוץ פון דער זיכערקייט פאר דער בעפעלקערונג? פארוואס דראהט מען נישט מיט טויט שטראף פאר אנפאלען אויף דער בעפעלקערונג? דער ארץ־ישראלדיגער בירגער איז שוצלאז, אדער איבערגעלאזען אויף זיינע אייגענע כחות.

(סוף קומט)

פון אונזער ספעציעלען שליח
סט. געלבארד

וואס שרייבט דער „ראבאטניק" וועגן פשיטיקער פסק-דין

דער טעטיגער „ראבאטניק" פערעפענטליכט אונטער דעם קעפעל „פשיטיק" פאלגענדען ארטיקעל פון מ. ניעדזיאלקאווסקי'ן:

„מיט דער גאנצער בעוואוסטזיניקייט האבען מיר זיך אפגעהאלטען ארומצורעדען דעם פערלויף פון די געריכטס־פערהאנדלונגען און שייכות מיט די דראמאטישע געשעהענישען אין פשיטיק אזוי לאנג ווי עס האבען געדויערט די געריכטס־פערהאנדלונגען. מיר האבען נאר מיט איניגע וואכען צוריק געמאכט איין פעסטשטעלונג: מען מאר נישט — פון מלוכה'שען שטאנדפונקט — שטעלען די פראגע אזוי, אז אז עס האנדעלט זיך וועגען א נאציאנאלען חאסען אדער רעליגיעזען שטרייט; להיפוך: עס האנדעלט זיך וועגען פעסטשטעלען די פערזענליכע שולד פון דעם אדער אנדערן אנטיילנעהמער אין די געשעהענישען אהן ריקזיכט אויף ראסע, נאציאנאליטעט און רעליגיע.

געשעהן איז וועגער פונקט פערקעהרט.

פון פשיטיקער פראצעס האט מען געמאכט — להיפוך צו יעדער לאגיק און להיפוך צום עלעמענטארען מלוכה'שען געפיהל — א גענעראל פראצעס צווישען די „מאזאוויעצקען" און „קריסטען", „יודען" און „פאלאקען", „סעמיטען" און „אריער". די ריכטער האבען ענטשיידעט, אויף וויפיל מ'קען אורטיילען אויף א פלאך, וואס איז לחלוטין פרעמד יעדען יורידישען בעגריף פון אונאפהענגיגען פוילען, אין א פולשטענדיג אומגלויבליכער אטמאספערע. פון צווישען די פארשטעהער פון די צדדים האבען זיך די רעדעס פון אזעלכע מענשען ווי לעאן בערנסאן אדער וואצלאוו שומאנסקי, פערשטעהט זיך דערהויבען צום ניווא פון מלוכהש־אנדפונקט; די ארויסגעהויבענע באהאנדלונגען פון די „נאראדאווע" אדוואקאטען זענען געווען א איבערחזרונג פון דער היטלעריסטישער „טעאריע" אין א פארם — באמת — אממייס־גען פרימיטיווער. און רעזולטאט האבען מיר באקומען: דעם „טריומף" פון „נאראדאווצן" לאגער, וואס האט דעם דאזיגען „טריומף" צוגעגעבן א שרייערישען און היסטערישען אויסדרוק ווי אויך דאס „גוטע־ההל פון מפלח" אין זעהר ברייטע קרייזען פון דער יודישער געזעלשאפט.

דאס אפעלאציע־ געריכט וועט מסתמא קענען באטראכטען די גאנצע לאגע און דעם גאנצען פערלויף פון די געשעהענישען א סך רוהיגער און אויך א סך... זאכליכער.

פאר אונז, פאר דער פוילישער סאציאליסטישער בעוועגונג, קומען דא אין בעטראכט צוויי וויכטיגע פונקטען:

1) מיר קאנען נישט אננעמען עפעס א וואטוינען פרינציפ פון „קאלעקטיווער פעראנטווארטליכקייט"; אין מינסק מאזאוויעצקי האט א יוד דערשאסען א וואכמייסטער; „צוליב דעם" קומט פאר בוכשטעבליך א פאגראם אויף יודען בכלל, דאס בערויבען זייערע געשעפטען און וואוינונגען, און דארט ערגיץ אין דער ווייטער דאמבראווער געגענד, ווערט צוליב דער לעצטער סיבה בעליידיגט... א יודישע ספארטמאנשאפט; דאס הייסט דאך איבערנעמען אינגאנצען די „מאראל־יודישע בעגריפען" פון דער צייט פון בירגער־קריג און רוסלאנד (אין די יאהרען 1918—1920) און פון דער היינטיגער פראקטיק פון „דריטען רייך"; טיפיש... פסיכישע... „פרעמדע אגענטוריען"

2) מיר מוזען זיך ווי אמשטאריקסטען אקעגנשטעלען די פרובען צו שאפען אין פוילען א צושטאנד פון „פערמאנענטען" (פסרדריגען) ראסען־רעליגיעזען — נאציאנאלען בירגער־קריג; דאס איז — אהן שום איבערטרייבען — א סיסטעמאטישער צערווערען פון דער פוילישער מלוכה פון אינעווייניג;

3) מיר מוזען זיך אפגעבען א חשבון, אז דאס פראבלעם פון דער פאגראמיסטיש־אנטיסעמיטישער כוואליע איז לגמרי נישט נאר א יודישע פראגע; דאס איז א פראגע, צי די באמת גרויסע, באמת דערציהערענדע פראבלעמען פון פוילישען לעבען (ענדערונג פון געזעלשאפטליכען רעזשים, פאליטישע פרייהייט, אגראר־רעפארם און פויערן־רעגירונג), וועלכע וועלן נישט מיט געוואלד אריינגעשטויסען ווערן אין העם ענגען און מוטנעם טייך פון ראסען־רעליגיעזען שנאה ביז ס'וועלן פלאצן די עקזיסטענץ־באזעס פון דער רעפובליק ביז עס וועט צוזאמענברעכען אין די מאסען די האפנונגען אויף א פערוואוסטענען, שעפערישען איבערבוי.

דא ליגט דער קערן פון דער זאך. מען דארף בויען א דאמבע, וואס זאל אויפהאלטען די כוואליע, אזא ענליכע מאמע האט אונזער דור געזעהן אין די יאהרען 1912—1914, ראן ווען א טייל פון דער אנפיהרונג פון דעמאקראטען „נאראדאווצן" לאגער האט געוואלט דערטרינקען אין „באיקאט פון די יודען" די אידעע אליין פון א פערזעלבסטענדיגען קאמף פאר דער אונאפהענגיגקייט".

לופט-נעצן געגען לופט-אנגריף

סענסאציאנעלע ערפינדונג אין ענגלאנד

בעת דער וועלט מלחמה האט מען זיך בענוצט ביים אפווער פון לופט אנגריפען ביי נאכט מיט שטאלענע נעצן וואס זענען פון באלאנען געלאזט געווארן אין דער לופט. די אנגרייפער וועלכע האבען אין דער פינסטערניש פון דער נאכט נישט בעמערקט די שטאלענע מניעה זענען ביים צוזאמענשטויסען זיך מיט דער נעץ אראפגעפאלען.

די דאזיגע מעטאדע פון לופט פארטיידיגונג איז זעלבסטפערשטענדליך ווייטער אויסגעבילדעט געווארען. עס זענען געמאכט געווארען פערשידענע אויסבעסערונגען, ווייל אין אנהויב איז די מעטאדע געווען א נישט זעהר פינקטליכע. די לופט נעצן האט מען נישט איבעראל געקענט אנווענדען, ביי א שטארקען ווינד זענען די נעצן אוועקגעטראגען געווארען. אזוי למשל איז ווענדיג געלונגען צו בעשיצען מיט די נעצן געגען לופט אנגריפען, אבער ענליכע פרובען אין לאנדאן זענען געבליבען אהן ערפאלג, א חוץ דעם האט מען די נעצן געקענט אויפהענגען אויף א הויך פון 2400 מעטער, אלזא, א הויך, וואס די מאדערנע אעראפלאנען קענען לייכט איבערפליהען, מען האט זיך אלזא בעמיהט די דאזיגע נעצן צו מאכען שטייג פעהיגער, ד. ה. זיי זאלען קענען אויפגעהאנגען ווערען העכער און פאקטיש איז געלונגען די נעצן אויפצוהענגען אין דער הויך פון 5000 מעטער, מען האט דעריבער ערווארט אז די לופט נעצן וועלען אין קומענדיגען קריג האבען אפילו א זעהר וויכטיגע ראלע.

לויט די לעצטע מעלדונגען זענען אבער די האפנונגען אויף דעם געביט ווייט איבערגעשטיגען אלע ערווארטונגען. לויט ידיעות פון ענגלאנד האט מען דארט געמאכט ערפאלגרייכע פרובען מיט א הארמאט וואס זיינע ספעציעלע קאנסטרואירטע גראנאטען זענען אנגעפילט מיט נעצן פון פיינעם שטאל. ווען דער גראנאט עקספלאדירט אין דער לופט ברייטען זיך די דאזיגע נעצן אויס און לאזען זיך לאנגזאם אראפ אויף דער ערד, געטראגען פון ספעציעלע פאל־שירמס, וואס מאכען זיך אויטאמאטיש אויף. מען נעהמט אן אז אעראפלאנען, וואס קומען אריין אין שטח פון אזעלכע נעצן קענען נישט שנעל ענדערען זייער קורס און ביים צוזאמענשטויסען זיך מיט דעם שטאלענעם נעץ, פאלען זיי אראפ אויף דער ערד.

ביי אנווענדען די דאזיגע הארמאטען, וועט אלזא שוין נישט זיין אפהענגיג פון צופאל אויב דער אנגרייפענדער פליהער וועט אריין אין דעם אפוועהר־נעץ אדער וועט אדורך. איבער איהר, א חוץ דעם וועט מען שוין קענען אנווענדען דאס דאזיגע געוועהר אונאפהענגיג פון ווינד און וועטער און אויך בייטאג. דער גורל פון אנגרייפענדען פליהער וועט זיך געפינען אין דער האנד פון דער לופט־פליה־אפוועהר ארטילעריע, וועלכע קען אויב זי איז פערזעהן מיט די מאדערנע אינסטרומענטען גענוי פעסטשטעלען דאס דערנעהנטערען זיך, די הויך און די געשווינדיגקייט פון דעם אנקומענדיגען לופט שונא. מיט געוועהנליכע לופט אפוועהר הארמאטען איז אבהענגיג דערפון צי דער גראנאט טרעפט פינקטליך אין דעם אעראפלאן. דאגעגען די לופט־נעצן, וואס וועלען אויסגעשאסען ווערען אין גראנאטען און ראקעטען וועלען בעווייזען איינצוקרייצען דעם פליהענדיגען ציל, אז ער וועט זיך בשום אופן נישט קענען זיך ארויסדרעהען. די שאנסען פון א ערפאלגרייכער לופט אפוועהר האבען זיך אזוי ארום אונגעהויער פערגרעסערט.

צו די דאזיגע ידיעות גיט צו די „נ. ט. ב."

אז שוין אין 1935 האט ווינסטאן טשערטשיל און אוסטען טשעמבערלען בעת א דיסקוסיע אין פארלאמענט אויסדריקליך אונטערשטראכען, אז דאס פראבלעם פון ווירקזאמען לופט־פערטיידיגונג איז פונקט אזוי לעזבאר, ווי א סך אנדערע פראבלעמען וואס זענען ענטשטאנען אין קריג און מען האט זיי אין אנהויב געהאלטען פאר אונלעזבאר און דאך זענען זיי געלעזט געווארען, ווען ביי די פארשונגען פון די נעץ־גראנאטען זאל ווירקליך זיין געלונגען צו מאכען א לופט אנגריף וואלט דאס געווען א איבערגעוועהנליכע זאך. עס איז פערשטענדליך, אז די בעמיהונגען אין דער ריכטונג פון לופט־פערטיידיגונג האבען א סך מעהר אויסזיכטען אויף ערפאלג, ווי די קאנסערוואטיווע מעטאדע פון צוגרייטען דעם לופט־קריג, וואס ווערען אין אנדערע לענדער אנגעווענדעט. וואס בעהנטער עס ווערט די סכנה, אז א געוויסען טאג וועט א ריזיגער לופט פלאט פון דריטען רייך אנגרייפען די גרויסע און אינדוסטריע צענטערן פון די שכנישע לענדער, אלס אונפרוכטבארער ווירקען די אלטע מעטאדען. עס איז זיכער: די אנגעגרייפענע לענדער וועלען אויף א דייטשען אנגריף ענטפערען מיט א געגען אנגריף פון זייערע לופט פלאטען אויף די דייטשע שטעט — עס איז אבער א פאקט אז די צאהל אעראפלאנען פון יעדען איינצעלנעם לאנד בעזונדער וועט זיין אונפערגלייכליך קלענער, ווי די צאהל פון די דייטשע אעראפלאנען, ווייל קיין שום בעדראהט לאנד וויל נישט און קען זיך נישט ערלויבען „זיך צו רואינירען" בכדי צו שטעהן אויף דער זעלבער שטופע פון קריגסגרייטקייט ווי דייטשלאנד. מען וועט אויך דעריבער פאר דער צייט בעפעלקערונג האבען א פאר שיך־קעלערס און א זאפאס גאז מאסקעס — אבער ווייט נישט אין אזא מאס, א' מען זאל פערזיכערן מיט דעם מעהר ווי א גאנץ קליינעם טייל פון דער שטאטישער בעפעלקערונג. עס איז אמת, אז אויך די דייטשע בעפעלקערונג — ווען אלץ זאל גוט געהען — וועט זיין אויסגעשטעלט די נערווען ערשיטערונגען און פערלוסטען בעת א אנגריף: אבער אין דייטשלאנד ווערט שוין היינט מונבער. פרויען און קינדער געאיבט אדורכצולעבען די דאזיגע ערשיטערונגען. ווי די זאך זאל נישט זיין: דאס משוגענע טעמפא פון די דייטשע לופט בעוואפנונגען ענטהאלט אין זיך די גרעסטע סכנה, אז דאס דריטע רייך, ווען עס וועט אמאל איבערגעהען צום אנגריף, וועט עס האבען א אונגעהויערע איבערלעגענהייט פון זיין לופט־פלאט. א אמת׳ן שוץ געגען דעם וועט אלזא נאר זיין די ענטדעקונג און פערפולקאמונג פון נייע פערטיידיגונגס־מיטלען, וואס זאלען אונמעגליך זיין פאר דייטשלאנד צו בענוצען איהרע אנגרייפס מיטלען, שוין אין 1935 האט טשערטשיל ערקלערט: „איך בין ערשטוינט, פארוואס דער פעלקער בונד בעשטימט נישט א ריזיגען פרייז בכדי אין אלע לענדער אנצורעגען די עפינדער, דאס זיי זאלען געפינען א מיטעל ווי אזוי אראפצוציהען פון דער לופט יעדען פערברעכערישען אעראפלאן". עס איז זיך נאך מעהר צו וואונדערן, וואס ביז איצט האבען אפילו די איינצעלנע מיטגלידער פון פעלקער־בונד נישט אנגערעגט ערפינדער אין דער ריכטונג, אפילו נישט די לענדער וועלכע זענען אם מייסטען בעדראהט פון לופט קריג.

געמישטע חתונות ביי יודען אין אמעריקא ווערען ווייניגער

די היטלער־טראַגעדיע אין דייטשלאַנד האָט אָנגעשראָקען די יודישע יוגענט. — די אורזאַך פֿון געמישטע חתונות. — קינדער פֿון געמישטע חתונות. — א מערקווירדיגער פֿאַל מיט צוויי אייניקלעך פֿון א בעריהמטען יודישען פֿיהרער. — קריסטליכע מיידלעך. וועלכע הויבּען אָן צו געהן אין טעמפּעל נאָכדעם ווי זיי הייראַטען יודישע בּחורים

מען מוז אין זינען האָבּען, אַז עס זענען נישטאָ קיין שום סטאַטיסטיקעס און ציפֿערען וועגען געמישטע חתונות ביי יודען אין אַמעריקאַ. נישטאָ די צענטראַלע קערפּערשאַפֿט ביי יודען, וואָס זאָל זאַמלען די סטאַטיסטיקעס; נישטאָ די פֿאָנדען, וואָס זאָלען מעגליך מאַכען אַ גענויעם שטודיום פֿון דער פֿראַגע.

ביז מיט עטליכע יאָהר צוריק איז די צאָהל פֿון געמישטע חתונות געווען א פֿיל גרעסערע ווי איצט. נישט נאָר אויף דער פּראָווינץ, וואו דער פּראָצענט פֿון אויסמישונג איז געוועהנליך האָסטיגער צוליבּ דעם, וואָס די יודען שטעלען מיט זיך פֿאָר אַ קליינע מינאָריטעט, נאָר אויך אין ניו־יאָרק זענען די חתונות צווישען יודען און נישט־יודען ביז מיט אַ קורצער צייט צוריק געווען אַלץ אַן׳אָפֿטערע ערשיינונג.

לעצטענס איז די צאָהל פֿון געמישטע חתונות שטאַרק געפֿאַלען. און „שולדיג" אין דעם זענען די אויפֿטרייסלענדע געשעהענישען אין דעם יודישען לעבען אין דייטשלאַנד. היטלער׳ס מעשים האָבּען אַזוי ווי די אייגען געעפֿענט ביי דער היגער יודישער יוגענד דאָ אין לאַנד.

פֿערהאַן צוויי אורזאַכען פֿאַר געמישטע חתונות: חתונות צווישען יודישע און נישט־יודישע יונגעלייט, וואָס קומען אַלס רעזולטאַט פֿון לייכטזיניגע פֿלירטען. דער אַמעריקאַנער יונגערמאַן האָט אַ וואָרט פֿאַר אַזעלכע סאָרטען בעציהונגען — מען שטיפֿט, מען שפּילט זיך אין ליבּע. און אַזוי ווי ער אָדער זי איז פֿון אַן׳אַנדער לאַגער, וואָס איז פֿערבּאָטען, איז דאָס אַרומשפּילען זיך נאָך זיסער. דער סוף איז, אַז פֿון דער לייכטזיניגער ליבּע ווערט אַן׳ערנסטער שידוך. מיט דער צושטימונג פֿון די עלטערען, צי אָהן דער צושטימונג — מען האָט חתונה.

אַזעלכע חתונות קומען פֿאָר אין ניו־יאָרק.

אויף דער פּראָווינץ, איבּער־הויפּט אין די פֿערוואָרפֿענע שטעטלעך און דערפֿלעך, קומט צו נאָך אַן׳אורזאַך, א ווייטערע: ס׳פֿעהלען אויס יודישע בּחורים, ס׳פֿעהלען אויס יודישע מיידלעך. ווילענדיג נישט־ווילענדיג ווערען שידוכים געשלאָסען צווישען יוד און קריסט. און קריסטליכע מיידלעך האָבּען גאָרנישט וואָס אויסצושטעלען געגען יודישע יונגעלייט. פֿערקעהרט, זייער בעציהונג צום יודישען בּחור איז אַ מעהר פֿריינדליכע און סימפּאַטישע, ווי די בעציהונג פֿון יודישען מיידעל. ס׳אידישע מיידעל איז מעהר קריטיש, זי איז אַ גרעסערע מפֿונק ווי די נישט־יודישע שוועסטער־איהרע, זי וועט לעגען אַכט אויפֿ׳ן בּחור׳ס קליידונג, אויף זיין האַלטען זיך, אויף זיין אַרט רעדען. ס׳קריסטליכע מיידעל — אַזוי פֿערזיכערען די יונגעלייט פֿון דער פּראָווינץ, מיט וועלכע מיר איז אויסגעקומען צו רעדען, לעגט ווייניגער אַכט אויף דעם, זי שאַצט אָפּ דעם יודישען בּחור׳ס אינערליכע מעלות און ציהט איהם צו שוין מיט דעם אליין, וואָס זי ווייזט איהם אַרויס אויפֿמערקזאַמקייט און רעספּעקט.

וועט איהר אין אַטלאַנטאַ, דזשאָרדזשיאַ, אין אַ סך שטעט און שטעטלעך טרעפֿען אין טעמפּעל יודישע יונגעמאַנטשיקעס מיט זייערע קריסטליכע ווייבּלעך. אַמאָל, איידער דער היטלער־אומגליק איז געקומען, וואָלטען די דאָזיגע יונגעמאַנטשיקעס קיין גרויסע וועזען פֿון דעם טעמפּעל נישט געמאַכט. זיי וואָלטען אויס איבּערגעגעבּענהייט צו דער פֿלוּ־ביט׳ס געגאַנגען אין קירכע. איצט אָבּער, וויל ס׳ווייבּ זייניג גיהן אין טעמפּעל, דאָס איז איהר שטילער אויסדרוק פֿון איהר סאָלידאַריטעט מיט

(בּריף פֿון אמעריקא)

פֿון חיים עהרענרייך

איהר זיוג און פֿערדאַמונג געגען דעם ראַציזם.

אַפֿילו דער קריסטליכער יונגערמאַן, וואָס הייראַט מיט אַ יודיש מיידעל בעזוכט דעם טעמפּעל.

נישט מיט זיי, נישט מיט די יונגעלייט און מיידלעך, וואָס האָבּען חתונה געהאַט מיט נישט־יודען, הויבּט זיך אָן דאָס פּראָבּלעם וואָס וואַקסט אַרויס פֿון געמישטע חתונות. אין דער אמת׳ן הויבּט עס זיך אָן מיט זייערע קינדער. אין פֿערבּינדונג מיט דעם וועלען מיר איבּערגעבּען אַ פּאָר אויסטערגעוועהנליך־אינטערעסאַנטע, טשיקאַווע פֿאַלען.

אויף אַ געוויסען אוניווערזיטעט, וואָס געפֿינט זיך נישט ווייט פֿון ניו־יאָרק, עקזיסטירט שוין עטליכע יאָהר אַ יודישער צענטער, וואָס גיט זיך אָפּ מיט אויסהעלפֿען יודישע סטודענטען מיט עצות, מיט קורסען אין יודישער געשיכטע, מיט העלפֿען פּראַווען יודישע ימים־טובים. דער אָנפֿיהרער פֿון דעם צענטער איז א יונגער, סימפּאַטישער, ראַבּיי, וועלכער איז זעהר בעליבּט ביי די סטודענטען, ווי בעציהען זיך צו איהם ווי צו אַ חבר, אַן׳עלטערען חבר און וועגווייזער, הגם ער איז נישט קיין סך עלטער פֿון די סטודענטען.

איז צו איהם איינמאָל געקומען איינער פֿון די סטודענטען זיך בעראַטען וועגען אַ וויכטיגען ענין. און אָט וואָס דער סטודענט האָט איהם דערצעהלט:

זיין גאַנץ לעבּען האָט ער געוואוסט, אַז ער איז אַ יוד, און האָט אויף זיך געקוקט ווי אויף אַ יוד, הגם ער האָט קיין יודישע ערציהונג נישט בעקומען. מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט ער אָבּער אויסגעפֿונען, אַז זיין פֿאָטער איז נישט קיין יוד. זינט דאַן איז אין דעם סטודענט׳ס נשמה פֿאָרגעקומען אַ מאָדנע איבּערקעהרעניש.

זיין פֿאָטער איז קיינמאָל נישט פֿיין בעהאַנדעלט געוואָרען פֿון זיין מוטער און פֿון זיין מוטער׳ס משפּחה. דער יונגערמאַן האָט קיינמאָל נישט געטראַכט פֿון דעם. איצט אָבּער, אַז ער האָט זיך דערוואוסט, אַז זיין טאַטע איז נישט קיין יוד, האָט איהם אָנגעהויבּען מאַטערען די אורזאַך פֿון דער מאַמעס און איהר משפּחה׳ס נישט־פֿריינדליכער האַלטונג צו איהם.

בעהאַנדלען זיי דעם טאַטען אַזוי גראָב אפֿשר דערפֿאַר, ווייל ער איז נישט קיין יוד? איז עס יושר׳דיג?

„וואָס האָב איך פֿון מיין יודישקייט? — האָט ער אויסגעגאָסען זיין האַרץ פֿאַר׳ן ראַבּיי. „וואָרום זאָל איך טראָגען אַ יאָך וואָס האָט פֿאַר מיר קיין אינהאַלט און קיין זינען. מיין מאַמע האָט מיר קיין יודיש וויסען נישט איינגעפּלאַנצט. איך ווייס פּשוט נישט, וואָס יודישקייט שטעלט מיט זיך פֿאָר. כ׳בין נישט בעקאַנט מיט די מאָראַלישע און עטישע בעגריפֿען פֿון יודישקייט, און איך זעה נישט איין, פֿאַרוואָס איך זאָל אויף מיין פּלייצע טראָגען דעם פּאַק, וואָס האָט פֿאַר מיר קיין בעדייטונג נישט".

און דאָך האָט איהם עפּעס אינעווייניג נישט געלאָזט רוהען. זיין האַנד האָט זיך נישט געהויבּען זיך צו פֿערשרייבּען אַלס קריסט. וואָכען־לאַנג איז דער „האַלבּער" מענש אַרומגעגאַנגען אַ מרה־שחורה׳דיגער, אַ פֿערזינקענער אין זיך. ער האָט זיך געהאַלטען אָפּגעזונדערט און אָפּגעזונדערט פֿון אַלעמען. ס׳איז פּשוט אַ רחמנות געווען אויף איהם. מען האָט געקאָנט זעהן, וואָס פֿאַר אַ שווערען, אינערליכען קאַמף ער לעבּט דורך.

„ס׳פֿעהלט מיר די שעהנקייט פֿון דער יודישער קולטור, וואָס זאָל מיך בעלוינען פֿאַר די שוועריגקייטען, וואָס איך דאַרף דורכלעבען אַלס יוד", האָט ער געשריבּען אין אַ בריוועל צום ראַבּיי, „כ׳וועה נישט צוליבּ וואָס איך זאָל דעם יאָך אויף מיר נעהמען".

ער האָט זיך פֿערשריבּען אַלס נישט־יוד אויף מעדיצין.

א שמועס צווישען צוויי יונגע פּאָליאַקען

דאָ גיבּען מיר א פראגמענט פון טשעסלאוו מילאָשעס א פובליקאציע אין דער צייטשריפט „קארטאי", טשעסלאוו מילאָש איז א יונגער טאַלענטפולער פוילישער פּאָעט, וואָס נעהמט אָפּט אַ וואָרט אין אַקטועלע טאָג־טעגליכע פּראָבּלעמען. דאָס וואָס מיר דרוקען, איז אַני־אויסדרוק פון שטימונגען ביי אַ טייל פון דער יונגער פוילישער אינטעליגענץ. „די שמועסען אויפן ווייסעל און ניעמען" — אזוי הייסט די פובליקאציע — איז צוליב דוחק אין פלאץ איבערגעגעבען מיט קיצורים.

— זיי מיט מיר אָפֿענהערציג, צי וועסטו האָבּען דעם מוט?

— כ׳בעט דיך זעהר, פֿרעג.

— כ׳קען דיינע אַרבּייטען און כ׳קען דיך בעסער, ווי דו מיינסט. ביזט יונג, בעגאַבּט, האָסט שטודירט אין לאַנד און אין אויסלאַנד. דיין יחוס איז א ריין־אַרישער. איז עס נישט גענוג, אַז דיין סימפּאַטיע פֿאַר די לינקע זאָל אויסזעהן מאָדנע?

— ניין, ס׳איז נישט גענוג.

— האָסט קיין געלד נישט, דאָס איז ריכטיג. אָבּער אַלץ אין פּוילען שטעהט דאָך פֿאַר דיר אָפֿען. דאָרט, וואו טויזענדער אין דיינע יאָהרען קענען זיך נישט אַריינקריגען, וועסטו אויפֿגענומען ווערען מיט אָפֿענע אָרעמס. מחמת אַזעלכע ווי דו דאַרף מען. ס׳איז גענוג, זאָלסט צומאַכען די אויגען און זיך לאָזען טראָגען אויף דער ווייכער כוואַליע פֿון טאָג־טעגליכען לעבּען. קיינער פֿערלאַנגט נישט פֿון דיר קיין טומעלדיגע לויב־געזאַנגען, אָפֿיציעלע התפּעלות׳ן. ס׳איז גענוג דו זאָלסט דעם איצטיגען מצב געבּען דיין שווייגענדיגע צושטימונג. מ׳דאַרף קענען שווייגען. פֿאַר דעם פּרייז וועסטו געווינען דאָס, וואָס דו האָלסט צום טייערסטען: צייט. צייט, וואָס וועט דיר ערלויבּען צו פֿערענדיגען די פֿערטראַכטע ווערק, וואָס וועט דיר לאָזען פֿערזוכען די אונפֿערגלייכליכע שעהנקייט פֿון דער וועלט. גיבּ אַ טראַכט וועגען אַלץ, וואָס דו האָסט ליבּ. וועסט קענען יודער זעהען די רייכישע וויינ־ [illegible]

גערטנער און אין אַרדענער וואַלד קלערען וועגען שעקספּירן. וידער וועט פֿאַר דיר עפֿענען דעם רוימישען טויער טריר.

— אָ, מיין טייערער, דיין רעדען דערמאָנט מיר די רייד פֿון אַן׳אָנפֿראַנגע־שעף.

— אַך, צו וואָס אַרויסשלעפּען די פֿערשימעלטע דענקמעלער פֿון שקר, צו וואָס דערמאָהנען זשעראָמסקי׳ן. כ׳האָב געמיינט, אַז די לעקטור פֿון מערב׳דיגע שרייבּער האָט דיך אָפּגעוויינט פֿון אַזעלכע שלעכטע שטיק ווי „די רויז".

— נישט מיין שולד, וואָס מיין לאַנד געוויינט מיך ווידער צו די צוויי.

— ווילסט אַלזאָ אויף אַן׳אמת קולטיווירען און זעהען דעם מיאוסען בונט, וואָס שטינקט פֿון דער ווייטען מיט דזשעגעכץ און מיסט? ווילסטו אויף אַן׳אמת זיך מודה זיין אין ברודערשאַפֿט מיט׳ן המון? דערמאָהן זיך, וואָס דאָס בעדייט זיך דערדינגען צום טיטעל פֿון אַ משרת פֿון אַ מזרח׳דיגער מאַכט, פֿון אַ חסיד פֿון רוסישע ריחות, פֿון אַן׳אינטעליגענט אין אַ ליטוואַקער העמדעל.

— וואָסערע אַרגומענטען ברענגסטו עס, אַפּאָסטראָפֿירען פֿון פּחדנים. צי מיינסטו, אַז איך האָב מורא פֿאַר׳ן נאָמען, וואָס מ׳וועט מיר געבּען? ווער וועט עס אַרויסגעבּען אורטיילען? עטליכע פּוילישע זשורנאַליסטען, וואָס זענען מעהר מזרח׳דיג ווי אַ קאַלמיקישער שבט, און מעהר פֿערשקרט ווי אינטעליגענטען פֿון טשעכאָוו׳ס נאָוועלען.

— מעגסט זיי פֿעראַכטען. ס׳איז דיין זאַך. וועסט פֿעראַכטען און געהן דיין וועג און זיי אַרום וועלען מאַכען אַ טומעל, אַ סענסאַציע, ריהמען דעם טאַלענט, זיך פֿערכליניען אין די קאַפֿעען איבּער דיין בוך. איין תנאי: טאָרסט נישט קוקען אַראָפּ־צו, צו די שרעקליכע טיפֿענישען פֿון פּוילישען לעבּען. ווי אַ שטריק־געהער דאַרפֿסטו געהען איבּער׳ן שטריק. ס׳איז אַזוי גרינג! ביזט פֿון דעם שטאָם זיגער, פֿאַר דיר איז א פֿרייער שטח און דאָס ליכט פֿון דער זון. פֿאַר וואָס־זשע האַלסטו זיך אָפּ, פֿאַרוואָס קוקסטו, ווי אַ ביין אויג וואָלט דיר געשאַדט אויף דעם שוואַרצען מוראַשניק פֿון קנעכט? גיסט זיך נישט אָפּ קיין דין וחשבון פֿון דער גרויסער מאַכט, וואָס דו בעזיצסט: דער מאַכט פֿון געשריבּענעם וואָרט. אויבּ דו און דיין גלייכען וועלען שווייגען, אויבּ זיי וועלען נישט פֿערטרישען קיין פֿונקען פֿון רעוואָלטע, וועט נאָך די טונקעלע קראַפֿט אין די קלעמען פֿון אָרדענונג שלאָפֿען. איבּער דעם אונטערערדישען געמורמעל וועלען נאָך לאַנג זיך שפּרייטען פֿערוויילונגס־געטעבער, שפּילען טרומייטען אויף פֿייערליכקייטען און אָפּגעריכט ווערען דאַנק־תּפֿילות. פֿערטראַכט זיך, וואָס דו ווילסט טון. אומפֿאַרזיכטיגער. אויבּ ס׳וועלען פּלאַצען די גרעבּליעס — וואָס וועט ווערען מיט דיר, מיט דער ווערטפֿולער קאָלעקציע פֿון דיינע עסטעטישע רגילות׳ן? צי וועסטו געפֿינען אַ וועג פֿון פֿערשטעהן די נייע וועלט, וואָס וועט אַרויסגעהן פֿון דער פֿינסטערניש און אָנהויבּען צו געוועלטיגען? אין נאָמען פֿון דער קולטור, געשמיצט אויף די אָנשטרענגונגען פֿון איינזאַמע, אַפּעליר איך צו דיר: וואַרף נישט קיין פֿייער אין לעכער פֿול מיט דינאַמיט.

— אַזוי גאָר, אין נאָמען פֿון קולטור רופֿסטו צו מיר? האָסט פֿערגעסען בלויז איינס: אַז דער יסוד פֿון יעדער קולטור איז אמת.

— אמת? וואָס זענען עס פֿאַר אַ פֿערדעכטיגע פּראַזען!

— דאָס דאָזיגע לאַנד איז אַ לאַנד פֿון ליגען, אַ געבּיט פֿון ליגנער און בלינדע. מאַך זיך נישט, אַז ס׳איז אַ נייעס פֿאַר דיר. איצט וועל איך דיר זאָגען: שוין נישט רחמנות, נישט הומאַניטאַריזם פֿיהרען מיך און יונגעלייט אין מיינע יאָהרען. אונז פֿיהרט די שנאה צו שקר, וואָס האָט בעהערשט דאָס לאַנד. אין רעוועס פֿון די מעגאַפֿאָנען, אין פֿלאַטערען פֿון די פֿעהנער, אין בעבּען פֿון פֿייערליכקייטען. שקר, שקר. אין די פּאַרשיווע קאַבּאַרעט־לידלעך, אין דעם פּאַכען מיט עק פֿון זשורנאַליסטען, אין די קלעלכלעך פֿון די קנדער אַפֿילו: שקר, שקר.

ר. מלאך

דאָן־דאָמינגאָ

ראָמאַן

112

אבּעלע האָט א כאַפּ געטאָן א קוק אין תהילימל אַריין ווי ער וואָלט דאָרט עפּעס דערענדיגט, און צו דאָגזיין:

— נו, גיך כאַפּ אויף זיך דאָס אָנטועכץ, דער מצבה־קריצער וואַרט.

* * *

דעם גאַנצען פֿריהמאָרגען איז דאָניע געווען פֿער־נומען, מען האָט איהם „געבּאַפּט" פֿון איין הויז אינעם צווייטען. מען האָט זיך דערוואוסט וועגען איהם פֿיל זאַכען און צווישען דעם. אַז ער האָט „אַפּגעגילדעט" אַסבער קניפּעלס, איהר אויסגעגעבּען אַן׳אוצר, גע־זאָגט האָט מען וואָס שטיל, בּסוד, אַז עס זאָל חלילה צו איהר אוילען נישט דערגיין, וואָרעם א קושיא אויף א מעשה, ער קען נאָך צוזאָגען דאָס געלד און גע־בען איהר א נס.

מען האָט זיך דערוואוסט אַז דאָניע גייט „שוין" מיט איהר, מיט דינעלע פּאַפּיראָסניקעס, דעריבּער האָט זיך עפּעס אָפּגעזונט א מחותּן אזא, וואָס דאָניע האָט פֿון איהר קיינמאָל טישט געוואוסט און קיום געקענט. דאָס איז געווען ראַצעל די מילכיגערין. א קליין ווייר בעלע מיט גרויסע קאַנען מילך, און נישט זי אליין האָט געטראָגען די מילך פֿון די „גויעס", פֿון דעם משכּל און עס צעזיילט איבּער די באַלעבּאַטישע היי־

זער, נאָר איהר צו הילף האָט זי גענומען אַלע איהרע קינדער און פֿיר יתומים פֿון צוויי פֿערשטאָרבּענע שוועסטער.

ראַצעלס מאַן האָט געהייסען שלומעל תרח. מען האָט נישט געקענט וויסען צי זיין נאָמען „תרח" האָט זיך גענומען פֿון דעם וואָס ער איז געווען בלאָנד־גרוי, אַז ער האָט אויסגעזעהען ווי א זקן, צי דערפֿאַר האָט ער געהאַט א צונאָמען תרח, וואָס ער האָט גע־מאַכט רעמלעך צו „אַבּראַזען" צו גוישע פּנימער...

דער תרח איז געווען דער ווערשטער, וואָס האָט „אויסגעפֿונען", אַז דער יונג קעהרט זיך אָן מיט „זייגער" א משפּחה... ער האָט געזעבענט און אויף געוויזען אַז אויבּ אַזוי, איז דאָך א מצוה איהם אויס צוווייזען, אַז ער קריסט אין א פּלאַצע טאָקע מיט פּאַפּיראָסניקס „מיידעלע"...

שלומעל תרח האָט געהאַט א סך „מלאכות און ווייניג ברכות" : א חוץ דעם וואָס זיין ווייבּ האָט גע־טראָגען מילך איבּער די הייזער, פֿלעגט ער נאָך דאָר־פֿערשטאָג פֿאַר איהר אָפּבאַקען הייסע „מאַטנישקען" און זי פֿלעגט עס פֿערקויפֿען צו די פּויערים, איבּער די יאַרידים, זומער פֿלעגט זי „אויסזיידען" ביבּער און אין די טאַטוואַרעמסען עס פֿערקויפֿען אין די וואַס־מלמדישע שטיפֿער צו די הדר־יונגלעך, ער אליין איז א חוץ א רעמעל־מאַכער אין האָרבּסט געווען א בלעזער, ווינטער — א רימער, זומער — א „לויפֿער" און אויפֿקויפֿער איבּער די דערפֿער, פֿלעגט אויספּאַקן ריין מיט א געבּאָרגט פֿערד און וועגעלע, טיילען שפּיל קעלעך, קעמעלעך, און מעסערלעך, און דערפֿאַר נעהמען שמאַטעס און פֿעלעכלעך, פֿון א זעקל קאָרן ביז א קעלבּל פֿון אנ׳אי ביז א נאָגער...

צו דעם אלעם פֿלעגט ער נאָך פֿאַר פּסח „גיין צו די מצות", געאַנגען איז ער נישט אליין, נאָר מיט זיינע און מיט דעם שוואָגערס קינדער די יתומים, ער פֿלעגט זיין א רעדלער און זיי — די שלעערע, וועלגערים, די יונגערע מעהל־שיטערס, וואַסער גי־סערס און בעקען־וואַשערס און אויף די ימים נוראים פֿלעגט ער גאָר אַוועקפֿאָהרען אין א דערבייאיג קליין שטעטעל און זיין א בעל־תפֿילה...

שלומעל תרח האָט דערפֿיהלט אַז ער קען זיך „אָנ הענגען" אין דעם יונג, האָט ער איהם צוגעשעפּעט א ווייטע קרובהשאַפֿט און ווייסענדיג אַז ער האָט עסקים מיט דעם מצבה־קריצער האָט ער שוין פֿאַר־איטוועגס אַריינגעקראָגען דעם מצבה־קריצער צו זיך אין שטוב, אַזוי־אַרום איז שוין גרינג געווען דאָניען אַריינצוכאַפּען צו זיך.

דאָניעס גייע „פֿעטער און מהומע", שלומעל און ראַצעל, האָבּען געוואָלט צו איהם זיס, ווי פֿערלעטענער האָניג, ראַצעל האָט איהם מכבד געווען מיט א גלע־זעל וואַרעמס — וואַסער מיט מילך. זי האָט אַריינטען רוקט איהר הויך העמעל אין דער לערערנער קוואַשע־נע, וואָס זי איז געוואָקסן אָנגעהאָנגען אויפֿן בויך, ווי א פֿערשמאַלצן פֿאַטעך, דאָרט האָט זי געשאַרט מיט די פֿינגער און געקלונגען מיט קופּערנע מט־בעות און עונדליך אַרויסגעקראָצט א שטיקעל צוקער וואָס האָט געהאַט אַן׳אויסזעהן ווי פֿרודיג געוואָרע־נער שני. מיט דעם האָט זי דעם נאַסט „אָנגעצור־קערט" דאָס גלאָז וואַרעמס און אויסצעמישן האָט זי איהם געגעפֿן דאָס הילצערנע שטילכעל, די לינגע זייט פֿון העריגג־מעסער...

דער „גייער" פֿעטער שלומעל האָט דערוויילט „אַ־ריינגעאַרבּייט" אין דאָניען, געגעבּען צו פֿערשטיין, אַז עס איז נישט קיין גליכע זאַך, אַז היינטיגע צייטען, ווען די מלחמה האָט אַוועקגעלייגט אַזוי פֿיל מאַנסבּילען, קען ער טון א לייכטישען שידוך, און נישט דאַרפֿען נעהמען עפּעס אזא וואָס געלאָקעט זיך אַרום מיט זשאַנדאַרמען (די מוהמע האָט דערביי אונג געהנעשפּאָרט א פֿינגער אונטער דער נאַסע, ווי א פֿלאָסקעשדיגעל אונטערן פּענסטער, פֿונדעסטוועגען האָט זיך דאָס פּנים געשאָקעלט מיט פֿעהיגערען און גלייכ־צייטיג בעשטעטיגט, אַז וואָס איהר שלומעל זאָגט איז לויטער אמת...). דערביי האָט ער אויסדערציילט אַלץ וואָס ער, וואָס דאָס גאַנצע שטעטעל ווייסט וועגען דינעלען און די מוהמע האָט ווידער בעשטעטיגט:

— זי מיינט, מען ווייסט נישט אַז זי האָט זיך אָפּ־געטריבּען...

דאָניען האָט אָנגעהויבּען בריען אין די באַקען ווי א בראַנדיגע מכּה וואָלט זיך פֿערצויגען אויף דער הויט.

שלומעל תרח איז אויסען געווען עפּעס אַנדערש: אין גרוישישען האָט ער געהאַט א שוועסטער, איז זי געבּען פֿערזעסען ביז אין די זיפּע טעג אַריין, שלומעל אליין האָט זי שוין נישט געזעהען א שאָק מיט יאָהרען, זינט ווי אונטער דעם אַיוועון, דאָרט ביי א פּעטער און פֿליקט פֿעדערען, נישט זי קומט אַרויס און נישט מען קומט אַריין צו איהר. שדכנים האָבּען איהר ווי פֿערזעהן און סתּם א זיווג מאַכט זיך נישט.

(פֿאָרטזעצונג קומט)

א משומד פון גאליציע „פאבריצירט" גאלד פאר היטלער'ן

מיט עטליכע יאהר צוריק האט דער זעלביגער שווינדלער זיך אונטערגענומען צו מאכען גאלד פון בליי פאר'ן אנטיסעמיטישען גענעראל לודענדארף. — מען האט איהם דאן פערשיקט אין תפיסה. — איצט האט איהם היטלער בעפרייט און איהם ווידער אוועקגעזעצט מאכען גאלד. — א סענסאציאנעלע געשיכטע, וואס איז געדרוקט געווען אין א ווינער צייטונג

איינער א דייטש, א משומד, אויף וועמען מען זאגט, אז ער שטאמט פון גאליציע, מאכט איצט אין דייטשלאנד, אין געהיים, גאלד ממש פון בלאטע פון היטלער'ס וועגען. און דאס איז נישט קיין שפאס — עס איז דער ריינע אמת, כאטש עס קלינגט ווי עפעס א ווילדער שפאס.

דער נאמען פון דעם גאלדמאכער איז פראנק טויזענד.

מיט דעם גאלדמאכער פראנק טויזענד און זיינע שווינדלערייען און סענסאציאנעלע פראצעסען, האבען מיט עטליכע יאהר צוריק געקאכט די אייראפעאישע צייטונגען. מיט דער בעהויפטונג, אז ער קען מאכען קינסטליך גאלד, האט ער דעמאלט ארויסגעשווינדעלט גרויסע געלד־סומען ביי דעם בעוואוסטען דייטשען אנטיסעמיטישען גענעראל פאן לודענדארף און אויך ביי אנדערע וויכטיגע דייטשע המנ'ס.

ארויסגעשטעלט האט זיך דעמאלט, אז ער קען קיין גאלד פון בלאטע נישט מאכען, און ער איז ביי זיין פראצעס אין יאהר 1932 פערארטיילט געווארען פון א בערלינער געריכט צו זעקס יאהר טורמע.

איצטער לעזען מיר אין אן ארטיקעל וועגען דייטשלאנד אין דער ווינער צייטונג „נייעס ווינער זשורנאל", אז היטלער האט בעפרייט דעם גאלד־מאכער טויזענד פון תפיסה, איינגעריכטעט איהם, אין געהיים, א כעמישע לאבאראטאריע, און פראנק טויזענד בעשעפטיגט זיך ווידער מיט מאכען קינסטליך גאלד, איצט שוין פאר היטלער'ן, אום צו ראטעווען דעם פינאנץ־באנקראט פון דער היטלער־רעגירונג צו בעוואפענען די דייטשע ארמעע.

ווען דער משומד טויזענד (צי דאס איז טאקע זיין ריכטיגער נאמען, צי בלויז א פערשטעלטער, ווייסט מען נישט) האט צוריק מיט עטליכע יאהר אין דייטשלאנד ארויסגעלאזען וועגען זיך א קלאנג, אז ער קען מאכען קינסטליכע גאלד, האט ער באלד געפונען א וויכטיגען בעלן אויף זיין קונץ. דאס איז געווען דער גענעראל פון לודענדארף, וועלכער איז אין דייטשלאנד אין דער וועלט־מלחמה געווען פונקט אזוי וויכטיג ווי גענעראל פאן הינדענבורג.

„ווער איז ער? וואס איז ער? קיינער ווייסט דאס נישט. מען גלויבט, ווי שוין געזאגט, אז ער איז א משומד און שטאמט פון גאליציען. אלץ, וואס מען ווייסט וועגען איהם איז, אז ער איז פון פראפעסיע א בלעכער־ארבייטער, און אז ער האט זיך בעשעפטיגט מיט ערפינדונגען: ער בעהויפטעט, אז ער האט שיער נישט ערפונדען אזא מייסטער־פידעל, וואס שפילט פון זיך אליין, אהן א מוזיקער, און אזא שרייבמאשין, וואס שרייבט פון זיך אליין, אהן א שרייבער, און אזא רעדעל, וואס דרעהט זיך פון זיך אליין, פון אייגענער מעכאניק, אהן עלעקטריע אדער אהן אנדער קראפט, און וואס מען רופט דאס אן אין לאטיינישער שפראך „פערפעטואום מאבילע" (אייביגע בעוועגונג), און נאך אנדערע אזעלכע וויכטיגע ערפינדונגען האט ער געמאכט, זאגט ער.

די דייטשע נאציאנאליסטישע פינאנס־לייט מיט'ן גענעראל לודענדארף אן דער שפיץ, האבען דאס געטון, ערשטענס, טאקע אליין רייך צו ווערען און צווייטענס, אויס פאטריאטישע אורזאכען.

מיט דעם קינסטליך־געמאכטען גאלד, האבען זיי גערעכנט, וועט דייטשלאנד אימשטאנד זיין צו בעצאהלען איהרע אויסלענדישע מלוכה־חובות, בעפעסטיגען די מלוכה־פינאנצען, איינקויפען אין אויסלאנד מאסען רויה־מאטעריאלען און מעטאלען, כדי צו פאבריצירען געוועהר און אמוניציע, און גרויס, מעכטיג און רייך מאכען דאס מיליטאריסטישע דייטשלאנד אין אזא מאס, אז עס זאל אימשטאנד זיין איינצונעהמען א האלבע וועלט. דער פלאן איז, ווי מען זעהט, נישט געווען קיין שלעכטער.

נישט מעהר, עס איז, ווי אלע גוטע פלענער, נישט געראטען, און עס האט זיך דערפון אויסגעלאזט א טייך. נאר דאס איז געווען שפעטער. דערווייל האט פראנק טויזענד צוגעזאגט דעם גענעראל לודענדארף, אז ער וועט מאכען פון בליי נישט ווייניגער ווי טויזענד טאן גאלד! גענוג צי ניין?

געלד האט זיך דערווייל געשאטען ווי בלאטע פון אלע עקען דייטשלאנד, דייטשע פאטריאטען פון מינכען און בערלין, פון האמבורג און דרעזדען, פון וויען און פראנקפורט, און פון וואו נישט, האבען געקויפט די „גאלד־אקציעס", וועלכע די „טויזענד גאלד־געזעלשאפט פון די 164", האבען ארויסגעלאזען, און דער קאפיטאל איז אנגעוואקסען ביז צוויי מיט א האלב מיליאן מארק. (אנ'ערך א מיליאן דאלאר)...

פראנק טויזענד האט דערווייל געטון א גוטען שידוך. ער האט געהייראט מיט א דייטשער אקטריסע, א גרויסע שעהנהייט און האט איהר געקויפט א מתנה א ווילא, מיט קאסטבארער איינריכטונג, מיט אויטאמאבילען און צירונג כ'יד המלך... די צווייטע גיטער, וועלכע ער האט שוין פון פריהער פערמאגט, האט ער בעהאלטען פאר זיך, לעת זקנה. דאס איז אזוי אנגעגאנגען דריי יאהר צייט, פון 1929 ביז 1931.

נו, און וואו איז דאס גאלד?

כאפט־זשע נישט. צו אזעלכע זאכען מוז מען האבען פיל געדולד. און די דייטשע האבען טאקע פיל געדולד. ווייל טויזענד טאן גאלד, מאכט מען נישט אונטער דער האנד. דאס פאדערט געדולד און צייט. האט מען איינגעריכטעט דעם גאלד־מאכער

פראנק טויזענד א כעמישע לאבאראטאריע מיט אלע נויטיגע זאכען, און אין געהיים, אונטער געשלאסענע טירען, האט מען איהם אויעקגעזעצט על התורה ועל העבודה, להבדיל, און איהם געהייסען מאכען גאלד א פולע יארמולקע: נא, זיק, פרעס קעסט און טו וואס א גוטער פאטריאט דארף טון; דין צום געלען טייוועל!...

האט ער אזוי געטון.

ער האט געקאכט און געקאכט אין קעסעלע געמישט און געמישט די כעמישע שטאפען, נאר קיין גאלד איז נישט ארויסגעקומען.

דעם גאלדמאכערס „געהיימניש" איז פערבליבען א סוד.

דאך אבער האט ער בעוויזען, און געלערנטע פון כעמיע, וועלכע האבען זיין טועכץ נאכגעפארשט האבען דאס אויך בעשטעטיגט, אז פון דעם געמישעכץ פון די כעמישע שטאפען מיט דעם געהיימניש איז אלעמאל ארויסגעקומען נאך א גרינדליכער כעמישער אונטערזוכונג, א שפור פון גאלד און אפטמאל אויך איינציגע גראם גאלד.

אט דער פאקט איז פאר די וויסענשאפטסלייט געווען א גרויס רעטעניש. נישט מעהר, דערנאך האט זיך ארויסגעשטעלט, אז פראנק טויזענד איז א געשיקטער קונצענמאכער. ביי זיין ארבייט פון גאלד־מאכען, האט ער, נעמליך, כדי זיינע אנגעשטרענגטע נערווען צו בערוהיגען, גערויכערט פיל פאפיראסען, איינעם נאך דעם אנדערען. דאס איז נאטירליך, קיינעם פון די קאנטראלערען נישט אויפגעפאלען. ווייל עס איז דאך זאטירליכע זאך צו רויכערען. אבער די חכמים האבען נישט געוואוסט, אז מיט דעם רויכערען איז פערבונדען גאלד־מאכערס שווינדעל. דער טאבאק איז, נעמליך, געווען פערמישט מיט גאלד־שטויב, און דעם אש האט ער געשיקט, קיינער זאל דאס נישט בעמערקען, געלאזט אריינפאלען אין דעם קעסעלע מיט דעם כעמישען געמישעכץ, אווי, אז דערנאך האט מען ביי דער כעמישער אונטערזוכונג געפונען דארט

קליינע טיילעכלעך גאלד.

און עס איז דאך קלאר, אז וויבאלד עס געלינגט צו מאכען איין גראם אדער בלויז אפילו נאר א שפור פון קינסטליכען גאלד, איז דאך א סימן, אז זיין טעאריע פון די כעמישע געהיימנישען איז א ריכטיגע, און ער וועט דעריבער מיט דער צייט אויך מאכען די פערשפראכענע טויזענד טאן גאלד און ראטעווען דייטשלאנד.

אזוי האט דער דורכגעטריבענער שווינדלער מיט זיינע קונצען און גלאטען צינגעל גענארט די געלט־געבער און אויסגענארט ביי זיי גרויסע געלד־סומען.

ביז דער בלאטער האט געפלאצט און עס איז געקומען דער גאלד־קראך פון דער „טויזענד־גאלד־געזעלשאפט 164", און דער גענעראל לודענדארף און זיינע המן־אנהענגער האבען זיך אויסגעניכטערט פון דער גאלד־שכרות, און די פאטריאטישע דייטשען האבען זיך ארומגעזעהן, אז דאס שפיל איז פאר'ן טייוועל — אז דער גאלד־מאכער האט זיי אנגעפייפט געפיהרט פאר דער נאז און ארויסגעשווינדעלט זייער געלד.

דער סוף איז געווען, אז מען האט דעם גאלד־מאכער טויזענד ארעסטירט פאר שווינדעל.

דער סוף איז געווען, אז דער גאלד־מאכער טויזענד איז, ווי שוין געזאגט, פערארטיילט געווארען צו זעקס יאהר תפיסה.

מיט דעם האט זיך פארלויפיג געענדיגט זיין גאלדענע קאריערע. אבער טאקע בלויז פארלויפיג.

זיצענדיג אין תפיסה האט דער גאלד־מאכער טויזענד איבערגעדרעהט דעם דישעל און פארפירט א פראצעס געגען דער דייטשער מלוכה, מאנענדיג ביי איהר שאדען נישט ווייניגער ווי פינף מיליאן מארק. ער האט געטענה'ט, אז דער גענעראל לודענדארף האט אונטערגעקויפט די געריכט־אונטערזוכער פון כעמיע, אז זיי זאלען די ריכטער אפגעבען א פאלשען רעזולטאט פון זייער אונטערזוכונג, ווייל אין דער אמת'ן קען ער טאקע יא מיט זיין געהיימניש מאכען קינסטליך גאלד. דעם פראצעס האט ער טאקע ווידער פערלוירען. אבער היטלער גלויבט אין איהם... ווייל ווי די אויסלענדישע צייטונגען בעריכטען פון דייטשלאנד, האט זיך איצט היטלער דערמאהנט אן דעם גאלד־מאכער פראנק טויזענד, איהם בעפרייט און זיך בעהייסען מאכען גאלד פאר זיינעטוועגען.

מיט דער צייט וועט מען זיך מסתמא דערוויסען וואס עס איז געווארען פון דעם גאלד־מאכער טויזענד. וואס ארבייט איצט אויס גאלד פון בליי פאר היטלער'ן.

מאסקוף

געזאנג וועגן דעם שטורעם־אנזאגער

פון מ. גארקי

איבער גראער ים'ען — רחבות זאמעלט ווינט צונויף די וואלקענס. איבער וואלקענס און דער ים־ברייט שוועבט מיט שטאלץ דער שטורעם־פויגעל, אויף א בליץ א שווארצען ענליך.

כיואליעס ריהרט ער אן מיט פליגעל, ווי א פייל פליהט אויף צו וואלקענס, און ער שרייט און — וואלקענס הערען פרייד און דרייסטע שווי פון פויגעל.

אינעם שריי — די דורשט נאך שטורעם! קראפט פון צארן, פלאמבאגערען, בעסטע זיכערקייט אין זיגען הערען וואלקענס אינעם שרייען.

מעוועס קרעכצען פארן שטורעם, — קרעכצען, צאפלען איבער ים — ברייט, גרייט אין ים — דעק צו בעהאלטען זייער מורא פארן שטורעם.

די גאגארעס קרעכצען אויך דארט, — די גאגארעס פערשטעהען נישט ס'גרויסע גליק פון לעבענס — שלאכטען, קנאל פון דונער שוידערט, שרעקט זיי.

עס בעהאלט דער נאר דער פינגווין ס'פעטע לייב זיינס צווישען פעלזען... בלויז דער שטאלצער שטורעם־פויגעל שוועבט א דרייסטער און א פרייער איבער גראער צעשוימטער ים־ברייט!

נידער גער שווארצער לאזען אויפ'ן ים אראפ זיך וואלקענס, ס'זינגען, ס'רייסען זיך די כוואליעס אין דער הויך, אקעגען דונער.

דונער קנאלט. אין שוים פון צארן קרעכצט די וועלט אין ווינט־געראנגעל. פלוצלינג נעמט שטארקען ארעם ווינט א כאפ א סטייע וועלען און א וואך זיי און א שליידער ווילד־דערצארענט אויף די פעלזען, און צוברעכט אויף שטויב און שפריצען פערל — דימענטענע וויזען.

שוועבט מיט שריי דער שטורעם — פויגעל, אויף א בליץ א שווארצען ענליך, ווי א פייל שלאגט דורך די וואלקענס, רייסט דעם וועלן־שוים מיט פליגעל.

אט, ער טראגט זיך, ווי א דעמאן, שטאלצער, שווארצער שטורעם־טאג, — און ער לאכט, און לאכט, און יאמערט... פון די וואלקענס — זיין געלעכטער און פון פריידען — זיין געיאמער!

פילבאר שפירט שוין לאנג דער דעמאן מידקייט אינעם דונער'ס צארען, ער איז זיכער: נישט פערגיין וועט זון און וואלקענס... נישט פערגיין!

ס'ברומט דער ווינט... און ס'קנאלט דער דונער.

ס'פלאקערט מיט פלאם, מיט בלוי וואלקענס איבער ים'ען — אפגרונט. ס'כאפט דער ים די בליצען די פיילען, אין זיין טיפעניש פערלעשט זיי, ווי די פייערדיגע שלאנגען, דרייען זיך אין ים פערשווינדען אפשיינען פון אט די בליצען.

— שטורעם: גיך וועט קומען שטורעם!

ס'פליהט דער דרייסטער שטורעם — פויגעל, פליט א שטאלצער צווישען בליצען איבער ים, וואס ברומט אין צארן, שרייט, אנ'אנזאגער פון זיגען:

—זאל נאך שטארקער אויסברעכען דער שטורעם!

איבערזעצט — ע. פינענבערג.

ר. איזראעל

אויסגעלייטערטע נשמות

סענסאציאנעל שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

65

— איך וועל זיך נישט לאזען... איך וועל רעדהרגענען... — האט יאנעק געשריגען, אויפהויבענדיג די הענד אין דער הויך.

— הלואי, האט זיך מאריאן געטראכט. ער האט דאס אבער נישט ארויסגעזאגט הויך. צו דעם בין איך דאך דא אהער געקומען. וואס מעהר וואלט איך פון איהם געדארפט.

— איך פערשטעה — האט מאריאן צוגעגעבען היץ דעם אויפגערעגטען פייער, — איך פערשטעה וואויל שמערצען דאס פערשאפט דיר. איך פערשטעה, אז אזא עולה קען ארויסברענגען פון גלייכגעוויכט אפילו דעם רוהיגסטען מענשען.

פון מאריאנס כיטרע רייד האט יאנעק בעקומען נאך מעהר מוט. ער איז געווען דעצידירט אויף אלץ. דעם טייך וועט ער נישט ארויסגעבען פון זיינע הענד. דער טייך איז זיין.

מאריאן איז אוועק א צופרידענער פון זיין געשפרעך מיט יאנעק'ן. ער האט נאר זיין פלאן געדארפט דורכפיהרען ביז'ן סוף.

קאפיטעל 14

א נישט אנגענעהם געשפרעך

דער יונגער פריץ אזשעלאווסקי איז אוועק צו זיך אהיים. זייט מארילא מיט איהר קינד זענען אומגעקומען, האט עפעס א מאדנע שרעק ארומגענומען מאריאנען דעמאלס, ווען ער האט זיך דערגעהנטערט צו זיין הויז, וועלכעס איז געשטאנען אין גארטען אינמיטען פריצישען הויף. עס האט זיך איהם אויסגעדוכט, אז פון יעדען פענסטער, פון יעדען ווינקעל, פון יעדער שפארע, קוקען אויף איהם ארויס די גוטע אויגען פון מארילא, וועלכע זענען געווען איצט פול מיט פארוואורף, דער־פאר, וואס זי האט געמוזט פערלאזען, צוזאמען מיט איהר איינציג קינד די וועלט. מאריאן האט זיך גאר נישט געקענט אפיאגען פון דעם דאזיגען בילד, הגם ער האט זיך אפגעגעבען א קלאהרען חשבון דערפון, אז דאס איז נאר א האלוצינאציע, א פראדוקט פון איבערגעשפאנטע נערווען און איבערגעטריבענער שרעק.

מיט א צייטער אין הארצען האט ער זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטען, דעמאלס, ווען ער איז אריבערגעגעטרעטען די ערד פון גוט און האט גע־דארפט קומען צו זיך אהיים. די וואוינונג, אין וועלכער ס'האט געוואוינט מארילא איז זייט דעמאלס, ווען זי איז געשטארבען, איינגאנצען נישט געענדערט געווארען. אלץ איז געבליבען אויף דעם זעלבען ארט, וואו ס'איז אוועקגעשטעלט געווארען מיט מארילא'ס האנד. דער פריץ בארטקאווסקי האט אזוי בעפוילען. ער האט געוואלט נאך א געוויסע צייט האבען די אילוזיע, אז מארילא שוועבט נאך, דא ארום, אז זי איז נאך דא ערגיץ פערהאן און קען יעדען מאמענט אריינקומען.

מאריאן איז איצט געגאנגען אהיים צו זיך.

אין איצטיגען מאמענט האט ער געזוכט א געלעגענהייט זיך צונויפצורעדען מיט זיין שוויגער־פאטער, ער האט איהם געוואלט בעוועגען, אז ביי יאנעקן זאל ווירקליך צוגענומען ווערען די וואוינונג און די מעגליכקייט צו ארבייטען אויפ'ן טייך.

מאריאן האט שוין געהאט א פערטיגען אויס רייד. ער וועט זאגען, אז עיגענע וואלגערט זיך ארום זיינס א ווייטער משפחה־מיטגליד, וועלכער האט איהם געבעטען, איהם אפצוגעבען דעם טייך אין ארענדע. ער וועט דארט שאפען א גרויסע פיש־פאנגעריי און דערביי וועט מען קענען פיל געלד פערדינען. מאריאן איז געווען זיכער, אז בארטקאווסקי וועט אזא שעהנעם פלאן נישט אפווארפען. דער אלטער פריץ האט ליב געהאט, אז ביי איהם אין גוט זאל אלץ זיין שעהן, עסטעטיש, אז אלץ זאל פראספירען, אלץ זאל אויסגענוצט ווערען. נישט איינמאל האט ער שוין אפילו גערעדט מיט זיין איידעם וועגען דעם, אז מ'וואלט געדארפט אין ארדנונג ברענגען דעם ברעג פון טייך, און עפעס מאכען דערפון אנ'ענין, וועלכער זאל פראפיטירען.

בארטקאווסקי איז ארומגעגאנגען א טרויעריגער אין דעם גרויסען גארטען. זייט דעם טויט פון מארילא'ן, האט ער פאר זיך אויסגעזוכט א ווינקעל אין דעם העררליכען סאד, וואו ער האט פערבראכט דעמאלס, ווען ער איז געווען פריי פון וועלכער ס'איז בעשעפטיגונג. אויך איצט האט בארטקאווסקי שפאצירט פערטיפט אין זיינע געדאנקען.

דער אלטער פריץ האט קאלט געענטפערט אויף דער בעגריסונג פון זיין איידעם. דער אלטער האט פיינד געהאט מאריאנען. ער האט נישט געקענט קוקען אויף איהם, ער האט איהם פערדאמט. איצט האט זיך מאריאן דערגעהנטערט צו זיין שוויגער־פאטער.

— איהר זענט נאך אלץ אזוי טרויעריג, פאטער, — האט מאריאן גיכ'יבט אונטערצוקומען בארטקאווסקי'ן, — וואס קען מען טון? אזוי איז דער גורל און מיר קענען גארנישט אנדערש מאכען.

— אבער מ'האט געקענט אנדערש מאכען, — האט בארטקאווסקי ארויסגעבראמט אזוי, אז מאריאן האט אפילו נישט געהערט, וואס דער אלטער האט געזאגט.

— איך האב זיך געמוהט שטארקען און טרייסטען — האט מאריאן ווייטער געזאגט, — און אויך איהר דארפט דאסזעלבע טון. מ'דארף זעהען צו־זיין וואס מעהר בעשעפטיגט, כדי צו פערגעסען אין די טרויעריגע געדאנקען.

— וואס האסטו געוואלט רעדען מיט מיר, — האט בארטקאווסקי איהם שארף איבערגעהאקט די רייד, — איך וועל זיך שוין טרייסטען, ווייל איך מוז זיך טרייסטען.

— איך בין געקומען צו אייך מיט א געשעפטליכער פראפאזיציע, פאטער.

— דהיינו, זאל מען הערען דיינע געשעפטליכע פראפאזיציעס.

— איהר האט מיט מיר שוין לאנג גערעדט וועגען דעם, אז מ'וואלט דעם טייך געדארפט ברענגען אין ארדנונג: און איהם ווי געהעריג אויסנוצען. איצט האב איך בעקומען פון מיינס א ווייטען קרוב א זער גינסטיגען פארשלאג וועגן דעם.

בארטקאווסקי האט זיך פעראינטערעסירט מיט דעם ענין. ער האט ווירקליך געוואלט, אז דער ברעג פון טייך זאל בעקומען די געהעריגע איינריכטונג און זאל בעקומען א מאדערנעם אויסזעהן. ביי אזא לאגע וואלט דער טייך געקאנט ברענגען גרויסע ריוחים. בארטקאווסקי האט זיך אבער ביז איצט נישט פערגומען דערמיט, ווייל ער האט געהאט אנדערע דרינגענדע ארבייטען.

(המשך קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

דאָנערשטאָג, 2 יולי — י"ב תמוז תרצו

זון-אויפגאנג 3.13
זון-אונטערגאנג 8.00

וואהל-קאלענדאר צו די וואהלען פון לאדזער שטאט-ראט

איז אויסגעארבייט געווארען דורך דער הויפט-קאמיסיע

נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער הויפט-וואהל קאמיסיע, אויף וועלכער ס'איז אויסגעארבייט געוואָרען דער וואהל-קאלענדאר, וועלכער זעהט אויס אויף פאלגענדע אופן.

ביז דעם 2-טען אויגוסט וועט נישט פארקומען קיין שום וואהל - טעטיגקייט, די שטאָט-פערוואל-טונג וועט נאר צוגרייטען די רשימות פון אלע וואהל-בערעכטיגטע אין לאָדז.

דעם 2 אויגוסט

וועט די הויפט-וואהל קאמיסיע פערעפענטליכען דורך פלאקאטען 1) די פונקציאנירונג פון דער שטאָט אויף וואהל-קרייזען און אבוואָרען, וואו עס וועט פארקומען די אפשטימונג.

2) דער צוזאמענשטעל פון די הויפט-קאמיסיעס קרייז-קאמיסיעס און אבוואָדאווע קאמיסיעס.

3) די לאָקאלען און אמטס-שעה'ן פון דער הויפט-קאמיסיע און פון די קרייז-קאמיסיעס.

4) דעם טערמין און ארט פון אויסלייגען די וועהלער-רשימות און פון אריינבראַנגען רעקלאמא-ציעס.

5) די צאָהל ראטמענער, וועלכע דארף געוועהלט ווערען אין יעדען וואהל-קרייז.

6) טערמין פון אריינטראָגען די קאנדידאטען-ליסטעס.

7) די צאָהל וועהלער, וועלכע זענען בערעכטיגט אריינצוטראָגען א קאנדידאטען - ליסטע פאר יעדען וואהל-קרייז.

דעם 7 אויגוסט

וועט דער לאָדזער פרעזידענט צושיקען:

1) דעם פאָרזיצער פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע צוויי עקזעמפלאר פון די וועהלער-רשימות פון יעדען וואהל-אבוואָד.

2) די פאָרזיצער פון די קרייז-וואהל-קאמיסיעס צו צוויי עקזעמפלארען פון וועהלער-רשימות פון די אבוואָדען און דעם געגעבענעם קרייז.

דעם 9 אויגוסט

וועלען די קרייז-וואהל קאמיסיעס אויסלעגען אין זייערע אבוואָדאָווע לאָקאלען די וועהלער-רשימות צום אדורכזעהן.

דעם 18 אויגוסט

איז דער לעצטער טאָג אריינצוטראָגען רעקלאמא-ציעס צו די קרייז-וואהל קאמיסיעס געגען די רע-ציזיעס וועגען אויסשטרייכען פון די וועהלער-רשימות.

דעם 28 אויגוסט

איז דער לעצטער טאָג פון אריינטראָגען רעק-לאמאציעס צו די קרייז-וואהל-קאמיסיעס געגען דעם וואָס מען איז נישט אריינגעטראָגען אין די וועהלער-רשימות.

דער 3-טער סעפטעמבער

איז דער לעצטער טאָג פון אפגעבען קאנדידא-טען-ליסטעס אויף ראטמענער אין דער הויפט-וואהל-קאמיסיע.

דער 10 סעפטעמבער

איז דער לעצטער טאָג, אין וועלכען ס'מוזען פע-זיטיוועט ווערען די פעהלערן אין די קאנדידאטען-ליס-טעס אויף ראטמענער, וואָס ווערען אנגעוויזען דורך דער הויפט-וואהל קאמיסיע.

דער 16 סעפטעמבער

איז דער לעצטער טערמין ווען א וועהלער האָט דאָס רעכט צוריקצוציהען זיין אונטערשריפט פון א קאנדידאטען-ליסטע אויף ראטמענער.

אין דעמזעלבען טאָג ווערען בעשטעטיגט אדער גע'פסל'ט די קאנדידאטען - ליסטעס פון די ראט-מענער דורך דער הויפט-וואהל-קאמיסיע.

דעם 19 סעפטעמבער

וועט די הויפט-וואהל-קאמיסיע פערעפענטליכען דורך פלאקאטען.

א) די קאנדידאטען-ליסטעס, וועלכע זענען אנ-ערקענט געוואָרען פאר גילטיג פאר יעדען וואהל-קרייז מיט די נומערן, וועלכע יעדע ליסטע האָט בע-קומען.

ב) דעם טאָג און צייט ווען די אפשטימונג וועט פארקומען.

ג) די לאָקאלען, וואו די אפשטימונג וועט פאר-קומען.

ד) אינסטרוקציעס וועגען דעם אופן פון דער אפ-שטימונג.

דעם 27 סעפטעמבער

וועלען פארקומען די וואהלען אין די 208 וואהל-אבוואָדען.

א קרבן פון דער וואהל-אקציע צום לאדזער שטאט-ראט

בעפאלען און צעשטאכען דעם פרעזידיום-מיטגליד פון „סטראניצטווא דעמאקראטיטשנע“

(א) נעכטען 10 אזי. איז אויסגעפיהרט געוואָרען אן אָנפאל אויף דעם פרעזידיום-מיטגליד פון דער ניי-געגרינדעטער פארטיי סטראָניצטווא דעמאקראטיטשנא", זענאן מיעשטשאק.

בעת מיעשטשאק איז אדורכגעגאנגען די לעשנא גאס, איז ער בעפאלען געוואָרען פון עט-ליכע אומבעקאנטע, וועלכע האָבען איהם געגעבען עטליכע קלעפּ מיט טעמפא געגענשטאנדען איבער'ן קאפ און צעשטאכען מיט מעסער'ס. יזען מ. איז געפאלען אין חלשות, האָבען די אנפאלער'ס איהם אויסגעפיהרט אויפ'ן פעלד און איהם דאָרט אוועק-געוואָרפען.

ווי מ'איז זיך משער טראָגט דער אָנפאל א פאר-ליטישען כאראקטער מחמת ג. האָט גענומען אַנ-ענערגישען אַנטייל ביים צוגרייטען די וואַהל-אקציע.

—***—

לאדז בלייבט אהן אינדישען באנוועל

פערשארפטער מאנגעל פון רויה-שטאָף פאר דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריע צוליב די דעוויזען-בעגרענצונגען

(אג) דער לאדזער רויה-שטאָף מארק איז אלארמירט געוואָרען די לעצטע טעג צוליב די ידיעות וואָס אויב זיי וועלען זיך בעשטעטיגען, וועלען זיי זיין א גרויסע סכנה פאר דער לאדזער פראדוקציע. עס האנדעלט זיך אין דעם, אַז צוליב דעם דעוויזען מאנגעל, האָבען די עקספארטערען פון אינדישען באנוועל בדעה אָפּצושטעלען אלע ווייטערדיגע ליפערונגען פון אינדישען באנוועל קיין לאדז אזוי לאַנג ביז זיי וועלען נישט בעקומען קיין דעוויזען.

דאָס וואלט ארויסגערופען זעהר נישט קיין גינסטיגע קאנסעקווענצען, קודם כל פאר דער מיטע-לער טעקסטיל אינדוסטריע, וואָס איז דער הויפט-אפנעהמער פון אינדישען באנוועל. דאָס נייעס בע-שטעהט אין דעם, וואָס ביז איצט האָבען די אויס-לענדישע עקספארטערען געשיקט קיין פוילען באנ-וועל אהן שום בעגרעניצונגען און האָבען געמאכט שוועריגקייטען ערשט ביים בעפרייען דעם דאָזיגען באנוועל, מאכענדיג דאָס אפהענגיג פון די דעוויזען וואָס זיי האָבען בעקומען. איצט וועלען זיי בכלל נישט עקספארטירען קיין פוילען באנוועל איידער זיי וועלען נישט בעקומען קיין דעוויזען. זיי געהן ארויס פון שטאַנדפונקט דאָס זיי האָבען גארנישט דערפון וואָס דער באנוועל ליגט אין גדיניע און זיי קענען מיט איהם נישט דיספאָנירען.

די לאגע וואָס האָט זיך אזוי ארום געשאַפען איז א סך ערנסטער ווי דאָס איז געווען מיט צוויי וואכען צוריק. ערשטענס צוליב דעם וואָס דעם ביי-שפיל קענען נאָכטון אויך די עקספארטערען פון עגיפּטישען באנוועל און דאן וועט בעדראָהט ווערען די לאָדזער פראדוקציע און עס וועלען זיך מוזען אָפּשטעלען א רייהע פאבריקען.

די לאגע אויפ'ן דעוויזען מארק איז בכלל אָהן ענדערונג. די טעג דארף אבער שוין אָנקומען א תשובה פון דער דעוויזען קאמיסיע וועגען צוגאב דעוויזען. ווי בעוואוסט האָבען זיך אַ רייהע הענדלער געווענדעט צו דער דעוויזען קאמיסיע און אנגעוויזען אויף דער קאטאסטראפאַלער לאגע צוליב דער דעוויזען מיינונג. די לאַגע האָט זיך אין משך פון די פאר טעג, וואָס די הענדלער האָבען אנגעגע-בען זייער מעמאריאל, נאָך מעהר פערערגערט.

כאראקטעריסטיש איז נאָך דער פאקט, וואָס די לאדזער פירמען האָבען אין די לעצטע טעג בעקו-מען א פעראָרדנונג, אַז זיי זאלען זיך קאמוניקירען מיט זייערע אויסלענדישע באנוועל עקספארטערען און זאלען בעטאנען, אַז דער רויה-שטאף, וואָס קומט אָן פאר לאָדז קיין גדיניען, מוז אין ראטער-דאם אדער אין אנטווערפען איבערגעלאָדענט ווערען אויף פוילישע האנדעלס שיפען, און נישט ווי עס איז געווען ביז איצט, אַז דער רויה שטאף איז אנגע-קומען אויף אַנדערע שיפען.

בלוטיגע פאמיליען-טראגעדיע

נישט געקענט אדורכקומען מיט דער ירושה

(א) אין וויעלון איז געשעהן א שרעקליכע רציחה וואָס האָט געקאָסט דאָס לעבען פון דריי מענטשען. געשעהען איז עס אין גוט פון די יורשים פעט-ריקאָווסקי. צווישען די ברידער יוזעף און לודוויג איז אָפט געקומען צו מחלוקת צוליב דער ירושה.

נעכטען בעת א מחלוקה, האָט יער יונגערער יוזעף ארויסגעכאפט א רעוואָלווער און געשאָסען צום ברידער לודוויג און איהם שווער פערוואונדעט א"ן קאָפּ. ווען דער פערוואונדעטער איז אנטלאָפען אין צווייטען צימער אריין, האָט ער געשאָסען צו דער שוועגערין אַננא און זי אויפגעלעגט אַ טויטע. אויפ'ן אפהילף פון די רעוואָלווער-שאָסען, איז געקומען צו לויפען די דינסט וואַלעריא כורזשיק מיט דעם ברודערס 7-יאָהריגען זוהן סטאַניסלאַוו. יוזעף האָט אויך דאַן צו זיי געשאָסען. דאָס יונגעל איז שטערבליך פערוואונדעט געוואָרען, אויך די דינסט איז לייכט פערוואונדעט געוואָרען.

נאָך דעם האָט ער זיך אליין געטעטעט א קויל אין מויל אריין און געפאלען א טויטער.

לודוויק פעטריקאָווסקי און זיין 7. יאָהריגער זוהן סטאַניסלאַוו זענען אין א גוסס'ן צושטאַנד אָפּגע-פיהרט געוואָרען אין שפיטאל.

די לאדזער געזעלשאפט געגן בעטלעריי

האט אנגעהויבן די טעטיגקייט

אויף דער ביטע פון דער לאדזער געזעלשאפט געגען בעטלעריי, האָט די שטאָט-פערוואלטונג בע-שלאסען איבערצוגעבען דער דאָזיגער געזעלשאפט די פיהרונג פון שטאָטישען נאכט-לעגער-הויז פאר מענער אויף צמענטארנא 13, דאָס נאכט-לעגער-הויז פאַר פרויען און די זביארניע אוי 28 שיסער פולק 32, דערביי איז בעשלאסען געוואָרען, אַז די סומען וועלכע דער מאגיסטראט האָט ביז איצט אויס-געגעבען אוי די דאָזיגע אינסטיטוציעס, וועלען איבערגעגעבען ווערען דער געזעלשאפט געגען בעט-לעריי אין דער פאָרם פון א סובסידיע.

ווייטער האָט די שטאָט-פערוואלטונג בעשלאָ-סען צו פערדינגען דער געזעלשאפט געגען בעט-לעריי אין לאדז אנ'ענטשפרעכענדען לאקאַל אויף איינצוואָרדנען א זביארניע פאר מענער (דירה-געלד וועט צאָהלען די געזעלשאפט) און צו געבען א הלוואה פון 10 טויזענד זל. אויף צו דעקען די אויס-גאבען, מיט וועלכע ס'איז פערבונדען דער אָנהויב פון דער טעטיגקייט פון דער געזעלשאפט.

קיין ארץ-ישראל

גרופּענוויז און אינדיווידועל.
ביליגע פרייזען. גוטע בעדינגונגען.
פינקטליכע בעהאנדלונג.

ים-אויספלוגן לאנדאן-אמסטערדאם
דעם 7/7–16/7 פון 210 זל.

„פיאָרדי—נאָרוועגיע“
דעם 19/7–30/7 פון 330 זל.

אויסלענדישע הנחה-און קורציי-פעסער.
פאָרשטעהרשאפט פון „אינטוריסט“
אויספלוגען און רייזעס קיין רוסלאַנד.
ברענגען קרובים פון רוסלאַנד קיין פוילען.

אינפאָרמאציעס ערטיילט
דאס יודישע רייזע-ביורא
Union Lloyd
Piotrkowska 42, tel. 107-87.

פרעזידענט גאדלעווסקי פאר ארימע קינדער

דער לאדזער פרעזידענט מיקאלאי גאדלעווסקי האָבענדיג אין זין דאָס שאפען א נוצליכע פער-ווייליגונג פאר די לאדזער ארימע קינדער, האָט בע-אויפטראגט די שטאָטישע מעכאנישע וואַרשטאַטען, אדורכצופיהרען ארבייטען איבער לעגען נאָך איין וואַסער-לייטונגס-רעהר, כדי צו בעקומען וואַסער פאר דעם באסיינדעל פאר קינדער, וועלכעס ווערט איצט געבויט.

צוגאב-קרעדיטען אויף סעזאן-ארבייט

(א) אויף דער אינטערווענץ פון די קלאַסען-פערריינען מיט פרעזידענט גאדלעווסקי בראש, האָט דער ארבייטס-פאָנד בעשטימט א צוגאב-קרעדיט אויף צו פיהרען די עפענטליכע ארבייטען אין לאָדז א סומע פון 5,019,000 זל.

אין שייכות דערמיט וועלען 150 ארבייטער זיין בעשעפטיגט אנ'ערך 5 חדשים ביי די רעגו-לאציע-ארבייטען.

סטרוזשעס שיקען א דעלעגאציע צום מיניסטער

(א) אין שייכות מיט דעם קינדיגען 400 סטרוזשעס די פאָסטענס, פאָהרט היינט א דעלע-גאציע קיין וואַרשא צום ארבייטס-מיניסטער וועלכע וועט צוזאמען מיט די דעפּוטאטען אינטערווענירען וועגען דער בעשעפטיגער לאַגע.

אקופאציע-שטרייק ביי בר. גאלדלוסט—דויערט ווייטער

(א) נעכטען איז ביי'ם ארבייטס-אינספּעקטאָר פארגעקומען א קאָנפערענץ וועגען ליקווידירען דעם אקופאציע-שטרייק אין דער פאבריק פון דער פירמע ברודער גאָלדלוסט, צו קיין רעזולטאט איז נישט געקומען און דער שטרייק דויערט ווייטער.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאספּער-קיעוויטש (זגערזשער 54), א. ריכטער און לאַבארא (11 ליסטאָפּאַד 86), י. זונדעלעוויטש (פעטריקאָווער 25), באַיאַרסקי און שאַט (פּושעשאַד 19), מש. רי-מעל (קאָפּערניקא 26), מ. ליפּיעץ (פעטריקאָווער 193), וו. קלאָפּאָטאָווסקי (זשגאָווער 147).

א מבולאטאריום

ביים פעראיין „לינת משמורים“
פילסודסקעגא 21, טעל. 242-55

איז טעטיג פון 10 פריה ביז 4 נאָכמיטאָג.
עס נעמען אָן
דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען,
ווי אויך וויזיטען אין דער שטאָט. ס'ווערט אנגענומען אלע זעמטליכע אנאליזען.
רענטגענישער קאבינעט איז טעטיג א גאַנ-צען טאָג. די פערוואלטונג.

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16

היינט דאָס פרעכטיגסטע פילם-מייסטער-ווערק פון צארישען רוסלאַנד
רעזשי: W. Tarzański
א. ג.
„שווארצע אויגען“
אין דער הויפּט-ראָל:
HARRY BAUR

אָנהויב 4 א זייגער נאָכמ.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי"
דיר. דוד צעלמייסטער

פסח'קע בורשטיין האט געצנומען לאדז!
שטורמישער ערפאלג! היינט, דאנערשטאג, 9 אווענד שטורמישער ערפאלג!
ווידערהאלונג פון דער פרעמיערע!
די בלאנדער ציינער
(די בלאנדע ציינער)

מיט דעם בעריהמטען אמעריקאנער סטאר
פסח'קע בורשטיין
אין דער טיטעל־ראלע.

אויסער דעם גרויסען אמעריקאנער גאסט בעטייליגען זיך אויך
די בעקאנטע ארטיסטען:
נאדיא קארעני
— און —
יעקב פישער

מיט דעם געקליבענעם אנסאמבל, לויט א. ב.
רייסע בעזשאו, דוד האמבורגער, שמחה
וויינטרויב, קאראל וויינבערג, מאניא
מאניעלא, מארס מאראווסקי, נעמי
נאטאז, חיים ניסענצווייג, דוד ספיוואק,
יעקב פישער, נאדיא קארעני און
ליזא שלאסבערג.

הערליכע מוזיק ■ גלענצענדער באלעט ■ אויסגעצייכענטע אויסשטאטונג ■ דעקאראציעס ■ קאסטיומען. ■ דיריגענט: דוד ביינעלמאן.
פאספארטוס און הנחה־בילעטען נישט גילטיג.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

צוקערניע, וואו מ'בעקומט טיי מיט לימענע און „נאך עפעס"...

איז ענטדעקט געווארען פון דער פאליציי

(א) די אויספארשונגס־מאכט האט בעקומען א ידיעה, אז אין דער צוקערניע אויף ציטעל גאס 25 בעקומט מען א חוץ טיי מיט לימענע — „נאך עפעס". ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז אין די אוונט־שעה'ן נאכ'ן שליסען די טיר, קומען זיך דארט צוזאמען מעדלעך מיט מענער און מ'איז זיך דארט שטארק משומח...

פאליציי איז נעכטען ביינאכט אהין אריין און געטראפען אין די סעפאראטקעס פערשידענע מעדלעך און דער בעלייטונג פון מענער. מחמת דעם, וואס די פארלעך האבען טעטראגען „פליאושע־קאסטיומען" האט דער וויזיט פון דער פאליציי אויף דעם עולם געמאכט נישט קיין אנגענעמען איינדרוק.

די בעל־הבית'טע, פרוי וויטשער צוזאמען מיט די „פאציענקעס" זענען פערבעטען געווארען אין קאמיסאריאט. די מאראם וויכער איז פערהאלטען געווארען, און די „פאנגעס" וועלען געשטעלט ווערען צו א מעדיצינישער קאנטראלע.

צוערשט זיך אפגערעכנט מיטן ווירט, דערנאך מיט א פאליציאנט

איצט איז ער געגאנגען א יאהר ישבענען

(א) זיגמונד שטשעפאנסקי (סטארא־שיקאווסקא 2) איז געקומען צרגאסט צום ווירט פון הויז וואלענטי מילאש. האט מען געשמועסט וועגען דאס, יענץ, וכדומה. בשעת מעשה האט מען געגומען „צו ביסלעך" ביז... דער ביטערער טראפען איז אריין אין קעפעל. ס'האט גאר־יישט לאנג געדויערט, און די פעשאטשעלעס האבען זיך גענומען געגענזייטיג מקיים פסק צו זיין (ווי תמיד!). אויף זייערע געוואלדען איז געקומען דער פאציענט דראזשינסקי. זעהענדיג דעם פאליציאנט, האט זיך שטשעפאנסקי אויף איהם געווארפען, גענומען איהם ווערגען, ארויסגעצויגען בייאיהם דעם באגנעט און זיך פערמאסטען צו דערלאנגען דעם פאליציאנט מיט זיין אייגענעם באגנעט. די שכנים האבען דעם פאליציאנט בעפרייט פון דעם רוצח'ס האנד. שטשעפאנסקי איז ארעסטירט געווארען און נעכטען איז ער געשטאנען פאר'ן געריכט.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף א יאהר תפיסה.

דערטרונקען געווארען 4 מענשען

ביים באדען זיך אין די טייכען אונטער לאדז

(א) נעכטען זענען ווידער 4 מענשען דערטרונקען געווארען ביים באדען.

אין דזשיזולע נעבען לאדז, איז דערטרונקען געווארען די 16 יאהריגע סטאשא קיאנאזסקא, וועלכע איז געקומען אהין אויף זומערוואוינונג פון לאדז.

אין דארף קלעקי איז דערטרינקען געווארען דער 17 יאהריגער זעגאן פיעטושיק.

אין דארף קאזשניצא איז דערטרונקען געווארען דער 2 יאהריגער וולאדיסלאוו קאשש.

אין בעלכאטאוו איז דערטרונקען געווארען דער 28 יאהריגער יודישער בחור שמואל פידלאווסקי פון בעלכאטאוו.

—*❊*—

געווען שמעלקע מיט דער בעל־הבית'טע

און דערשטאכען דעם בעל־הבית

(א) אין שטעטעל יזארטא איז אויסגעפיהרט געווארען א שרעקליכער רציחה פון א קיילער, יוזעף קיילער האט דערשטאכען זיין בעל־הבית. די מעשה איז אזוי געווען:

דער קיילער יוזעף לעמענט האט ביי זיך געהאלטען א געזעלען וולאדיסלאוו נאוואק. דער געזעלען האט זיך „צוגעשארט" צו דער בעל־הבית'טע. דער בעל־הבית האבענדיג א חשד, האט איהם בעזייטיגט פון דער שטעל.

נעכטען איז נאוואק געקומען צום בעל־הבית מיט א פרעטענזיע, ער זאל איהם אויסצאהלען 200 זל. ענטשעדיגונג. יען נ. האט אפגעזאגט האט נאוואק ארויסגעכאפט א לאנג קצבים־מעסער און אריינגעזעצט עס לעמענטן אין בויך אריין. ער האט דאס מעסער אריינגעהאקט מיט אזא רציחה, אז ס'איז ארויס דורכ'ן רוקען. ל... איז אין שפיטאל געשטארבען, נאכ'ן „שטיקעל ארבייט" איז ער אנטלאפען, ער איז אבער באלד געכאפט און ארעסטירט געווארען.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציינער און יאסלעס
Piotrkowska 164 tel 114-20.

קליינער פעליעטאן

ס'נעגוסל נעבעך...

— אייגענטליך איז מיט'ן נעגוס די זעלבע מעשה וואס מיט אונז יודען — זאגט שמיל־שמעלקי — ער טראגט א הארטען קאפעלישעל, און רעדט צום דאשעק!

איהר האט געהערט א מעשה? ער גייט האבען טענות צו דער פעלקער־ליגע, הלמאי דאס און הלמאי יענץ, און פארוואס בכלל, און פארוואס בפרט?

ער גלויבט — זאגט ער — אז עס איז דא א גאט אויף דער וועלט, און אז יושר איז דא, און גערעכטיגקייט, און אז די יושבי־בסתר־ליגע וועלען נישט דערלאזען, ער זאל ווערען אוים קאפעליוש־מאכער...

ער גיסט ממש מיט טרעהרען, אט דאס נעגוס'ל אין די ווייסע תחתונים, מיט דער שווארצער טענדרעווערענדע — און עס איז א רחמנות אויף איהם צו קוקען...

פונקט, ווי עס איז געווען א רחמנות צו קוקען אויף אונזער אייגענעם איטשע־מאיר'ל ביאלער, ווען ער האט געקנעלט תורה, חכמה ומעשים מיט די שפאלט־קאפ־מענשען קאוואלסקי, סמאלארעק, בעלקא וכדומה...

איי, דאס נעגוסל נעבעך! ס'איז דאך איהם (אויף מיר געזאגט זיין פרנסה!) אזוי נישט גוט, ס'איז איהם נעבעך אזוי זייער אין דער פרעמדער וועלט, אז ער איז אפילו גרייט צוריק אהיים צו פאהרען און ווייטער כאפען קלעפ...

ער בעט נאר מ'זאל איהם העלפען!

כ'ווייס זאגט שמיל־שמעלקי — און אפשר וואלט מען איהם טאקי געהאלפען! אבער גיי, פאלג מיר א גאנג, גיי העלף, אז מען קאן זיך, בארכאושעם אליין נישט העלפען!

וועניג האט מען מיט זיך צו טון — וועניג האט מען אנגעפלאדישעט אייטשע ניגוס'עס אין איירא־פא, וועט מען גיין העלפען עפעס אנ'אפריקאנישען נעגוס...

דער חלווק איז נאר, וואס פאר די אייגענע נרגחמעם האט מען טאקי פחד, און דעם היילע סעלאסיעלע האט מען טיף אין דער אדמה.

ס'איז מיר א גרויס רחמנות אויף איהם, אבער וואס קאן איך העלפען!?

שמילשמעלקי

פסח'קע בורשטייז האט טריומפירט

אויף דער נעכטיג'ער פרעמיערע פון „בלאָנדען ציגיינער“ אין „ראָזמאָיטאָשטשי“

ביי אַ פול געפּאַקטען זאַל איז „ראָזמאָיטאָש־טשי“ איז נעכטען פאָרגעקומען די פרעמיערע פון דער גרויסער אָפּערעטע דער „בלאָנדער ציגיינער“, די הערליכע יודישע אָר־גינעלע אָפּערעטע איז אויפגעפיהרט און רעזשיסירט געוואָרען דורך דעם בעקאַנטען אַמעריקאַנער ביהנען־סטאַר פּסח'קע בור־שטיין, וועלכער האט אויך געשפּילט די הויפּט־ראָל.

פון דעם פאָרהאַנג־אויפהויבונג ביז'ן סוף פון דער פאָרשטעלונג האט פון דער ביהנע זיך איבערגעגעבען דעם פּובליקום פרייד, געלעכטער, גע־זאַנג, טאַנץ, אינהאַלט, אויסשטאַטונג און וועל־כ'לם שוישפּילערישע קונסט, וואָס איז געשטאַנען אויפ'ן העכסטען ניוואָ.

דער אַמעריקאַנער גאַסט האט געשאַפען א נאָך־נישט געזעהענע קרעאַציע אין דער הויפּט־ראָל פון בלאָנדען ציגיינער. בורשטיין האט געגע־בען דאָס וואָס מ'האָט פון איהם ערוואַרט און ער האט נישט ענטוישט, ער האט געוויזען ווי הויך ס'איז מעגליך אַרויסצושטעלען אַ יודישע אָפּערעטע אַז זי זאָל מיט גאָרנישט אָפּשטעהען און זאָל נאָך אפשר איבערשטייגען דאָס וואָס אייראָפּאַ האט אין דער היינטיגער אויפגעטון.

פון דער ביהנע אַראָפּ האט געשפּרודעלט מיט הומאָר, הערליכע מעלאָדיעס, מיט טאַנץ און געזאַנג. אַלע אנטיילנעהמער אין דער פאָרשטעלונג, יעדער איינער פון דעם אויסגעצייכנעטען אַנסאַמבל האט זיך געגעבען עפּיס גאַנצעס און דעריבער האט דער גרויסער עולם שטאַרק אַפּלאָדירט יעדע בילד און אפילו יעדע סצענע, מיט אַ בעזונדער שטורמי־שער אָוואַציע איז אויפגענומען געוואָרען דער גאַסט פּסח'קע בורשטיין, וועלכער האט איבער־געשטיגען אַלע ערוואַרטונגען.

זעהר גוט אין זייערע ראָלען זענען געווען נאַדיא קאַרעני און גאַנץ בעזונדערס יעקב פישער, וועלכער איז שוין גוט בעקאַנט ביי אונז פון זיינע פריהערדיגע אויפטריטען, ס'האָט זיך נישט געהאַט צו פאַרשעהמען קיינער אין זיין ראָל.

מיט'ן פאַרגרעסערטען אָרקעסטער האט אָנגע־פיהרט דער בעקאַנטער דיריגענט דוד בייגעלמאַן היינט קומט פאָר די ווידערהאָלונג פון דער פרעמיערע „דער בלאָנדער ציגיינער“

קאָמוניקאַט.

צוליב דעם, וואָס ס'ווערען דורך מאַנכע פערזאָנען פערשפּרייט קלאַנגען, אַז אונזער פירמע האט כלומרשט נישט בעקומען קיין שום אויסצייכנונג, אָדער גאָר בעקומען איינע פון די קלענערע אויסצייכנונגען אויף דער היי־יעהריגער האַנדוועקער־אויסשטעלונג אין לאָדז, שטעלען מיר ווי אַמקאָטעגאָרישסטען פעסט, אַז מיר זענען בעלוינט געוואָרען — אַלס איינע פון די ערשטע — מיט דער העכסטער אויסצייכנונג, און נעמליך **אַ גאָלדענער מעדאַל** פאַר דער הויכער קוואַליטעט און ווערט פון אונזער פּראָדוקציע.

ZARZĄD Browaru i Fabryki Kwasu Węglowego

Sukc. K. ANSTADTA Sp. Akc. w Łodzi.

ערב א שטרייק פון די שטאָטישע און צופאָהר־טראַמוואַיען

(א) צווישען די טראַמוואַי־אַרבייטער מיט דער דירעקציע האט אויסגעבראָכען אַ סכסוך, די אַרבייטער האָבען אַרויסגעשטעלט אַ רייה פאָדערונ־גען. וועלכע זענען טיילוויז נאָכגעגעבען געוואָרען צוליב דעם, וואָס די פאָדערונגען זענען נישט אינ־גאַנצען נאָכגעגעבען געוואָרען איז מעגליך ס'זאָל אויסברעכען אַ טראַמוואַי־שטרייק.

* * *

אויך די אַרבייטער פון די צופאָהר־טראַמ־וואַיען האָבען אַרויסגעשטעלט פאָדערונגען און דראָהען מיט אַ שטרייק.

געוואונען א קאַנטאַ 3000 זל. אויפ'ן נדן

און איצט זאָגט ער: „ניע פאַמיענטאַם“...

(א) ראַצע מרים לעווין (לימאַנאָווסקיעגא 25) האט מיטגעטיילט דער פּאָליציי, אַז דער בחור החתן יוסף שיעוויטש (גלובנאַ 62), האט ביי איהר גע־נומען א קאַנטאַ 3 טויזענד זל. אויף נדן, און איצט זאָגט ער „ניע פאַמיענטאַם“... פּאָליציי פיהרט אַנאויספאָרשונג.

פערזענליכעס

(א) דער ליטער פון 5־טען פּאָליציי־קאָמי־סאַריאַט קאָמיסאַר וויענצקאָווסקי, איז געפאָהרען אויף אורלויב, איהם פערטרעט דער עלטערער פּשאָדאָווניק פּאָמאַרסקי.

עפענטליכע ביבליאָטעק נישט טעטיג

די קולטור־אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט טיילט מיט, אַז אין צוזאַמענהאַנג מיט די אורלויבען און דער נויטיגקייט פון אָרדנונג ברענגען די ביבליאָטעק — וועט די שטאָטישע עפענטליכע ביבליאָטעק פון 27. יוני אָן נישט זיין טעטיג.

יודישע פרוי סמ'ט זיך

בעת א נערוועז־אַנפאַל

אין איהר אייגענער וואוינונג (פּילסודסקיעגאָ 38), איז נעכטען בעגאַנגען זעלבסטמאָרד די 36 יאָה־ריגע דבורה בוימגאַרטען.

זי האט זיך פערסמ'ט בעת א נערוועז־אַנפאַל.

פלוצים געשטאָרבען

אין זיין אייגענער וואוינונג (נאַפּיורקאָוו־סקיעגאָ 44) איז נעכטען פלוצים געשטאָרבען דער 34 יאָהריגער לייזער ביאַליק.

געפונען א געסמ'טע פרוי

אויף וואָלבאָרסקאַ גאַס

(א) נעכטען פאַרטאָג, האָבען די דורכגעהער אויף וואָלבאָרסקאַ גאַס בעמערקט ליגען אויף דער ערד אַ פרוי אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד. דער דאָקטאָר פון דער פּאָגאָטאָוויע האט פעסטגעשטעלט אַז די פרוי האט זיך פערסמ'ט, זי איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. ביי דער פרוי האט מען נישט געפונען קיין שום דאָקומענטען.

געביסען פון א הונד

(א) אויף זשגאָווסקאַ גאַס איז נעכטען געבי־סען געוואָרען פון אַ הונד דער 17 יאָהריגער אַנ־טאָן קאַשאַרעק פון גזשיבאָווע 32 פּאָגאָטאָוויע האט איהם געגעבען הילף.

דאָס נייע בוך

זי שפּילט ווייטער

פּיעסע אין 3 אַקטען, 4 בילדער

— פון —

ח. י. בזשוזשטאָווסקי

צו בעקומען אין דער אַדמיניסטר. פון „נייעס פאָלקסבלאַט“. פּיעטריקאָווער 21.

פון בערעק־יאָסעלעוויטש־לעגיאָן

נעכטען אָוונד האט דער בערעק־יאָסעלע־וויטש־לעגיאָן פערענדיגט זיין אַרבייטס־יאָהר 1935—1936.

בעת די זומער־חדשים וועלען אין לעגיאָן זיין טעטיג בלויז די ספּאָרט־סעקציעס, פרישע מיט־גלידער פון 16 יאָהר אָן, נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון לעגיאָן (וואָלטשאַנסקאַ 38) יעדען טאָג, חוץ שבת און יום־טוב אין די שעה'ן פון 7 ביז 9 אָוו. ביי'ם מעלדען זיך דאַרף מען מיטברענגען די פּער־זענליכע דאָקומענטען.

געשלעגען

(א) בעת אַ געשלעג צווישען שכנים פון הויז פּאָרענאַ 9 זענען פערוואונדעט געוואָרען אַפּאָלאָניאַ ביעגאַנסקאַ און איהר מאַן באָלעסלאַוו און מיע־טשיסלאַוו דראַניעוויטש.

אויף 6־טער שערפּיען ביי'ם ראָג זאַקאָנטנע איז מערדערליך צושלאָגען געוואָרען וואַנדאַ סאַמבוראַק.

געביסען פון א פערד

(א) אויף פּל. בערנערא איז בעת'ל פּלאַס (זשעראָמסקיעגאָ 67) געביסען געוואָרען פון אַ פערד פּלאַס איז געביסען געוואָרען אין די האַנט און אין קערפּער, פּאָגאָטאָוויע האט איהם געגעבען הילף.

גנבות

(א) אויף בידגאָסקאַ־גאַס האָבען גנבים אַראָפּגעכאַפּט פון אַ פוהר סופּאָנען פון זאַדע־וואַסער אין דער ווערט פון 300 זל.

אין טישלער־וואַרשטאַט פון אַנדזשעי יענ־דזשעיעווסקי (מאַרישינסקאַ 63) האָבען זיך אַריינ־בעקומען גנבים און צוגענומען פערשיד. מכשירים אין ווערט פון 500 זל.

מאַריאַנאַ מאַלישעווסקאַ האט געמאָלדען דער פּאָליציי, אַז גנבים האָבען פון איהר באַלקאָן (ליפּאָווע 36) אַראָפּגענומען אַ פוכענע דעק אין דער ווערט פון 300 זל.

Dr. Wołkowyski

ציגעל־גאַס 11, טעל. 238־02

ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפילים און הויט־קראַנקה.

בעהאַנדלונג פון מענער־שוועכע

נעמט אָן פון 8—11 פייטאָג און 4—9 אָוונט

אינספּעקציע־רייזעס פון וואָיעוואָדע

אין טורקער און קאַלישער קרייזען

דעם 26, און 27־טען יוני, האט דער וואָיעוואָ־דע ה' האוקע־נאַוואַק געמאַכט אינספּעקציע־רייזעס אין די טורקער און קאַלישער קרייזען.

אין טורעק און קאַליש האט דער וואָיעוואָדע בעזוכט די סטאַראָסטוועס, קרייז־קאָמאַנדעס, פינאַנץ אינסטיטוציעס און שטאָט־פערוואַלטונגען. איבער הויפּט האט דער וואָיעוואָדע זיך פּראַאינטערעסירט מיט דער לאַגע פון די פויערים און וואָס פאַר א הילף סנויטיגען זיך די פויערים.

אפּקלאַנגען פון קאַטאַ־שטרייק אין לאָדז

(א) נעכטען איז אין קרייז־געריכט פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען אַרנאָלד עדוואַרד אַנ־דרעס, וועלכער איז אָנגעקלאָגט געוואָרען אין אָר־גאַניזירען איבערפאַלען אויף פּאָליציי־וואַכען ביי די פאַבריקען אין דער צייט פון קאַטאָן־שטרייק.

דאָס געריכט האט אַרויסגעטראָגען אַנ'אור־טייל לויט וועלכען אַנדרעס איז פערמשפּט געוואָ־רען אויף 6 חדשים תפיסה מיט'ן אָפּלייגען דאָס אויספיהרען די שטראָף.

400 אַרבייטער שטרייקען אין זגערזש

נעכטען האט אין זגערזש אויסגעבראָכען א שטרייק אין עטליכע קלענערע לוין־וועבערייען אין וועלכע ס'זענען בעשעפטיגט 400 אַרבייטער.

דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר בעמיהט זיך צו ליקווידירען דעם שטרייק.

אויספלוגען קיין

יוגאָסלאַוויע, רומעניע, בולגאַריע, טערקיי

מיט דער מעגליכקייט צו פערקירצען אָדער פערלענגערן דעם אויפענטהאַלט.

אינדיווידועלע ריטשאַלטען אין טשעכאָסלאָוואַקיי, עסטרייך, יוגאָ־סלאַוויען און רומעניען.

פערקויף פון קאָמפּענסאַציע־אַקרעדיטיוון.

„אָרביס“ פּיעטריק. 18, טעל. 249־40.

Dr. med. Trepman

ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט־קראַנקהייטען.

בעהאַנדלונג פון מענער־שוועכע.

זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234־12

נעמט אָן פון 8—11 נאָכמ. און פון 6—8 אָוונט

MAOK

PŁYN TĘPI ROBACTWO

האַלב זומער־קאָלאָניעס פאַר קינדער אויפ'ן ספּאָרט־פּלאַץ „ווימאַ“

נעכטען איז פאָרגעקומען די פייערליכע ער־עפענונג פון די האַלב־זומער־קאָלאָניעס פאַר 60 קינדער פון די אָרימסטע אַרבייטער־פאַמיליעס וועל־כע וואוינען אין ווידזעוו.

די פייערונג האט געעפענט דער גלח סטאַנ־טשאַק, וועלכער האט אין זיין רעדע אויך אָנגע־וויזען אויף די גרויסע פערדינסטען, וואָס קאָנסול מאַקס קאָהן האט פאַר דער הילף־אַקציע אין וויד־זעווער ראַיאָן.

נאָכדעם האט גערעדט דיר. קאָפּיאַנקע, וועל־כער האט אויך פאָרגעלעזען אַ בריף פון דער פרוי פון וואָיעוואָדע וועלכע ווינשט די קינדער אַלדאָס גוטס.

גרויסער אַרטיסטען־פעסטיוואַל אין „העלענאָוו“

דעם יודישען טעאַטער־עולם דערוואַרט אַ גרוי־סע איבעראַשונג. דאָס איז דער גרויסער אַרטיסטען פעסטיוואַל, וואָס קומט פאָר דעם שבת אין „העלע־נאָוו“.

אין דעם פעסטיוואַל בעטייליגט זיך דאָס בעסטע און אינטערעסאַנטסטע, וואָס לאָדז פערמאָגט, ס'איז נישט איבערטריבען אויב מ'וועט זאָגען, אַז אין דעם פעסטיוואַל טרעטען אויף 50 אַרטיסטען פון די היגע און אויסלענדישע טעאַ־טערן. צווישען אַנדערע זעהען מיר אויפ'ן אַפיש די נעמען פון אונזערע גוט־בעקאַנטע „אַראַראַט“־קינסטלער.

ס'איז דערום צו דערוואַרטען, אַז דער גרוי־סער אַרטיסטען־פעסטיוואַל, וואָס וועט דויערען 10 שעה וועט האָבען דעם פערדינטען עפאָלג.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, דעם 2־טען יולי

6.03 מוזיק (פּליטען), 6.33 גימנאַסטיק, 6.50 מו־זיק (פּליטען), 7.20 ידיעות, 11 „זומער־בילדלעך“ — נאָכמיטאָג קאָנצערט פון פּליטען, 11.57 צייט־סיגנאַל, 12.03 ווילנער קאַמעראַל - אָרקעסטער (פון ווילנע), 12.55 פּליטען, 1.05 מיטאָג־ידיעות, 3.27 לאָדזער בער־זע, 3.30 ווירטשאַפטליכע ידיעות, 3.45 טראַנסמיסיע פון פּאָזנער באַהנהויף צוליב דעם אָנקומען פון פּוילישען שול־קינדער פון דייטשלאַנד קיין פּוילען איבער דער וואַ־קאַציע־צייט. 4 קאָנצערט, 5.30 קאָנצערט, 5.50 שמועס פון אַ דאָקטאָר, 6.15 געזאַנג־קאָנצערט (טראַנסמיסיע פון לאָדז), 6.40 רעקלאַמע - קאָנצערט, 6.50 אַקטועלער שמועס, 7 הערשפּיל, 8.45 אָוונט־ידיעות, 9 „אונזערע לידער“, 9.30 קאָנצערט, 10 „ספּאָרט אין קאַטאָוויץ“, 10.10 ספּאָרט־ידיעות, 10.15 מוזיק פון דער לאָדזער „זשעמיאַנסקאַ“, 10.55 לעצטע ידיעות און קאָמוני־קאַטען.

וואַרשאַווער אָפיציעלע בערזע

דעוויזען:

האָלאַנד	359.85
לאָנדאָן	26.50
ניו־יאָרק (קאַבעל)	527.7/8
פּראַג	21.95
שווייצאַרישער פ.	172.90

אָפיציעלע פּראָצענטיגע פּאַפּירען

באַנק פּאָלסקי	99.—
3 פּראָצ. אינוועסטיציע I. פּרעמירטע	67.50
3 „ „ II.	68.—
4 „ דאָלאַרובקע	49.50
7־ „ סטאַביליזאַציע	52.—
5־ „ וואַרשאַווער	54.—
5־ „ לאָדזשער	57.50

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149־07

ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער - שוועכע־בע האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.

זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג

פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

Dr. med. HALTRECHT

ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט, געשלעכטס קראַנקהייטען און מענער־שוועכע

האט זיך איבערגעצויגען און נעמט אָן

פּיעטריקאָווער 161, טעל. 245־21

פּראָנט דריטער שטאָק

פון 11 פריה ביז 3 בייטאָג און פון 7 ביז 9 אָוונט

זונטאָג פון 11 ביז 1 מיטאָג

פאַר פרויען א בעזונדער וואַרטע־זאַל

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען

היינט „פאר דיר טאנץ איך"

אין די הויפט-ראלען: Joan Harlof און Franchot Tonne

צו רעוועלאציאנס-פרייזען: 1-טער פלאץ 1.09 זל. | 2-טער פלאץ 85 גר. | באלקאן 54 גר.

קלאנג-קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

היינט איז נעעפענט געווארען דאס ערשטע יודישע לויה-ביורא אין לאדז

„נצח ואמת"

אונטער דער לייטונג פון פינקיערט — ציגעל-נאס 11 (פראנט) טעל. 244-61

די טעטיגקייט פון ביורא נעמט ארום: אויסארבייטען ביי דער קאמונאלער, אדמיניסטראטיווער, געריכטס- און שפיטאל-מאכט די נויטיגע דאקומענטען צו ברענגען צו קבורה מתים, עקסהומאציעס, איבערפיהרען מתים אין לאנד און אויסלאנד, ארויסשיקען שומרים צו מתים, פערקויפען תכריכים און טליתים, קלעפסידרעס א. ד. גל. פאר אונבעמיטעלטע ווערען די לויות אדורכגעפיהרט בחנם. וועגען יעדען אומגליקס-פאל דארף מען גלייך מיטטיילען דעם ביורא, וואס איז טעטיג בייטאג און ביי נאכט אהן איבעררייס.

די רעליגיעזע אויפזיכט אונטער דער השגחה פון הרב יצחק מאיר בראדער.

CUKIERNIA „ZRÓDŁO" PRZEJAZD 1, tel. 209-87 i 133-72

טעמפעהלט אויסגעצייכנעטע לאדעס צוזאמען מיט סאדע-וואסער און וואפלעס א פארציע 35 גר. יארסקע אוועדברויטען פון 4 גענג צו 1 זל.

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH R. Frydwald Piłsudskiego 69, tel. 190-48

עמפפעהלט סאדעוואסער און לעמאנאד וואס ווערט אפגעשיקט פינקטליך אהיים. בעשטעלונגען ווערען אנגענומען א גאנצען טאג.

1-טע פריוואטע פאגאטאוויע טעל. 12-333 זשעלאזנא 6 (לעגיאנוב)

שנעלע ערצטליכע הילף אין אלע ספעציאליטעטען. דאס איבערפיהרען קראנקע אין גאנץ פוילען.

עלטסטער פעלדשער ש. דערעש לומאמירסקא 4, טעל. 184-78

נעמט אן פון 8—10 פרי, פון 1.30—4 נ"מ און פון 6—7 אווענד.

PrywatnePogotowie „SZYBKA POMOC LEKARSKA" tel. 15-111

BAŁUCKI RYNEK (Zgierska 56)

Czynne przez całą dobę bez przerwy.

לעטשניצע פאר ווענעריש קראנקע פון דאקטוירים ספעציאליסטען לאדז, זאוואדזקא 1 טעל. 122-73

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. ווענעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען אנאליזען פון בלוט און אורין די פערהיטונגס-סטאציע איז טעטיג א גאנצען מעת לעת פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל א בעראטונג 3 זל.

Dr. med J. Nadel

ספעציאליסט פון אקושעריע- און פרויען-קראנקהייטען אנדזשעיא 4, טעל. 228-20.

נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 אוו.

אויערן, נאז און האלז און לונגען-קליניק מיט בעטען פון Dr. Z.Rakowski

פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועקס אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9-2 און פון 4-8 אווענט ביי דער קליניק איז טעטיג א רענטגען-גאבינעט פאר דורכלייכטונגען און אלערליי פאטאגראפיעס

Dr. J.LUBICZ

כירורג און ארטאפעד צוריקגעקעהרט. פאלוּדניאווא 9

Dr. med. A. Banasz

כירורג - אוראלאג האט זיך איבערגעצויגען אויף Piotrkowska 121, tel. 139-88

נעהמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער - שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40 פראנט, 1טער שטאק

נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אווענט זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג. ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

הילף און רפואה פאר ברוך-קראנקע

(רופטורען) אויף פויווינקעל, נופעל ביי מענער, פרויען און קינדער, אויך פאר פערקרימונגען פון רוקענביין (הויקערס), פיס, שיפע פלייצעס און שמערצהאפטע פלאט-פיס.

דאס ליידען איז נישט צו פערנאכלעסיגען, ווייל די פאלגען זענען פאר'ן לעבען ביטער און געפעהרליך. דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספעציעלע גומי-הייל-באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעסטע פערנאכלעסיגטע געפערליכע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע אהן בלוטיגע אפעראציע. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל-אפאראטען און גארסעטען געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאט-פיס. פאר אמפוטירטע אינוואלידען אמעריקאנישע קונסט-פיס (סאלאן-ארבייט).

ביים אראפלאזען זיך פון מאגען, קישקעס, געבירט-מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל-באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד דער אמת'ער בעריהמטער איז גאנץ פוילען פון אוניווערזיטעטס-פראפעסארען אנערקענט

ספעציאליסט Ortoped NATAN RAPAPORT

מיט 30-יעהריגער פראקטיק אין וויען, דייטשלאנד און לעמבערג, נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און 3 ביז 7 אווענד

אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23

פערזענליכעס ערשיינען פון קראנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.

קריינע אנאנסען

1 זלאטי אנאנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

Energiczny młody człowiek znający księgowość i korespondencję w jęz. polskim i żydowskim oraz piszący biegle na maszynie — poszukuje jakiekolwiek pracy. Oferty sub „Referencje i świadectwa" lub telef. 218-81.

צו פערקויפען 12 חינער שטיהל ביי אדערבערג, פיעטריקאווער 33.

פריוע פאסטענס

א לערן-יונגעל ווערט געזוכט, באלד געצאהלט זשעראמסקיעגא 9, וו. 18.

Krawców wykwalifikowanych poszukuje Pogotowie krawieckie Kiersza, Żeromskiego 91, telef. 163-30

Dr. Szymon Grynberg

ווישניאווא גורא (Willa Cyka) טעל. 26

נעמט אן אין לאדז פילסודסקיעגא 55. טעל. 168-58

און פון 1—2 און פון 5—6 נאכמ.

Doktór M. Kalisz

אוניווערזיטעט אין ראסטאק צאהן-ארצט סטאמאטאלאגישע כירורגיע פיעראצקיעגא 7 (וואנגעליצקא) טעל. 108-26

נעמט אן פון 3—7 נאכמ.

DR. MED. L.Pikielny

UROLOG

ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און אורין-קראנקהייטען

NAWROT 8, tel. 219-90

נעהמט אן פון 4—7 נאכמיטאג צוריקגעקעהרט.

לעטשניצע פאר וועבעריש-קראנקע מענער - שוועכע און הויט-קראנקהייטען פון דאקטוירים ספעציאליסטען פיעטריקאווער 45

טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענד. פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי-דאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אווענד. א בעראטונג 3 זל.

דאס ביי-ערעפענטע יודישע אפטיק-געשעפט

„OPTICUM"

28 פיעטריקאווער 28

בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע ברילען, בינאקלען, אלערליי צילינדער-גלעזער, סאמבינירטע גלעזער, טערמאמעטערס. אלעס צו די ביליגסטע פרייזען. פ'וערען אויך אויסגעפיהרט רעצעפטן פינקטליך און רעעל. — געדענקט די אדרעס: 28 פיעטריקאווער 28.

ראקאלען

זאפארט צו פערמיטען אויף טארגאווא 67 — א צימער מיט א קוך. 1-טער שטאק, 100 זלאטעס א קווארטעל. צו ערפאהרען ביים וועכטער.

א געוועלב צו פערמיטען זאפארט, סטארי רינעק 2. צו ערפאהרען ביים ווירט אדער טעלעפ. 224-11.

אבצוגעבען א שטוב אלס סובלאקאטאר, ביליג דירה-געלד. אינפארמירען זיך זשיראווסקא 2 (מרדכי גבאי'ס), אין דער מלעטשארניע.

Dr. med. M. TAUBENHAUS

צוריקגעקעהרט ספעציאליסט פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט זגערזשער 11, טעלעפאן 246-09.

נעמט אן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אוו.

פערלאג „יונג-יודיש"

שוין דערשינען דאס נייעסטע בוך פון

חיים לייב פוקס

זינגט מיר די וועלט

פרייז 2 זל.

צו בעקומען אין אלע בוכהאנדלונגען. הויפט-פערקויף פאר לאדז: אין דער בוכהאנדלונג פון ש. בערלינסקי, אלטשטאט 12.

ד"ר העללער

ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער - שוועכע 8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענט זונטאג פון 10—2 מיטאג. פאר פרויען - א ספעציעלער ווארטע-זאל פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

אכטונג! ווער עס וויל האבען די עלעגאנטסטע היטען צום זומער-סעזאן אויך Hückel ווי אויך די בעסטע יודישע היטלעך, טוכענע, סאמעטענע, זיידענע צו ביליגע פרייזען. אויך אלע ארט שילער-היטלעך בעקומט איהר נור אין בעוואוסטען הוט-געשעפט „Szerlauns" פיעטריקאווער 10. קומט און איבערצייגט אייך; שבת איז מיין געשעפט געשלאסען.

פערשידענעס

א ווארשאווער סוחר קויפט אלטע ספרים און העברעאישע ביכער, אויך פון פראווינצער. צו ערפאהרען אנדזשעיא 11, וו. 15. צו טרעפען ביז 10 פריה און פון 6 אווענד.

Dr. med. LEON FAMILIER

אינערליכע און קינדער - קראנקהייטען

6. שערפליען 37 בענעדיקטא

נעהמט אן פון 5—7 ואכמ.

Dr. med. Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין-קראנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אווענט

אנאנסען - פרייז:

מארגן טעקסט — 18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט — 24 גר. נאכן טעקסט — 12 גר. פרייטאג און ערב יו"ט — 18 גר. פאר א מיל-מעטער-שורה אין דער זייט 10 שפאלטען.

אין טעקסט — 40 ר. פרייטאג און ערב יו"ט — 60 גר. פאר א מילימעטער-שורה. אין דער זייט 4 שפאלטען. נעקראלאגען: 20 גראשען א מילימעטער שורה (אין דער זייט 10 שפאלטען). קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל., יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גראשען. אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט.

אבאנאמענטס-פרייז:

אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען אהיים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 7 זלאטעס א חודש; אמעריקא — 2 דאלאר א חודש.

מעהלערען וועלכע ענדערען נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבעררופען די אנאנס אדער צוריקצאהלען פאר דעם אנאנס.

פאר'ן אינהאלט און טערמין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט אהן איבעררייס.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.

Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.